

मौरीपालक

छोटो अवधिको

पाठ्यक्रम

(सीपको दक्षतामा आधारित)

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्

पाठ्यक्रम विकास महाशाखा

सानोठिमी, भक्तपुर

२००८

(अनुवाद २०१३)

विषय सूची

परिचय:.....	4
लक्ष्य.....	4
उद्देश्य.....	4
पाठ्यक्रमको विवरण	4
अवधि	5
लक्षित समूह	5
लक्षित स्थान	5
समूहको आकार	5
प्रशिक्षणको माध्यम.....	5
हाजिरी ढाँचा	5
पाठ्यक्रमको केन्द्र बिन्दु.....	5
प्रवेशको आधार	5
प्रशिक्षण र सिकाइका विधिहरू :	6
अनुगमन व्यवस्थापन :.....	6
श्रेणी निर्धारण पद्धति.....	6
प्रशिक्षार्थीहरूको विस्तृत मूल्याङ्कन :.....	6
प्रशिक्षकको न्यूनतम योग्यता	6
प्रशिक्षक प्रशिक्षार्थी अनुपात.....	6
(क) प्रशिक्षणको लागि सुझाव	7
(ख) प्रशिक्षार्थीको कार्यसम्पादन मूल्यांकनको लागि सुझाव	9
(ग) सीप-तालीमको लागि सुझाव.....	9
(घ) अन्य सुझावहरू.....	9
प्रमाणपत्रको व्यवस्था	10
सीप परीक्षणको व्यवस्था	10
भौतिक सुविधाहरू.....	10
औजार तथा उपकरण	11
पाठ्यक्रम संरचना (मौरीपालक)	12
मोड्युल र सब मोड्युलको विवरण	13
मोड्युल :१: मौरी र मौरीपालन.....	13
मोड्युल :२: मौरीको घर र मौरीपालन उपकरण	16
सब मोड्युल :१: मौरीको घर	16
सब मोड्युल :२: मौरीपालन उपकरण	18
मोड्युल :३: मौरीको गोला व्यवस्थापन	19
मोड्युल :४: मौरीको सुरक्षा.....	25
मोड्युल :५: मौरीगोलाको स्थानान्तरण	30
मोड्युल :६:पराग-सेचन (Pollination) र मौरीको आहारा (Bee forage).....	33
मोड्युल :७: मौरीपालन व्यवसायको लागि कार्य योजना	38
मोड्युल :८: मह काढ्ने काम.....	41
मोड्युल :९: मौरीका उत्पादनहरू, प्रशोधन र बजारीकरण	44
सब मोड्युल:१: मौरीको उत्पादनहरू र प्रशोधन गर्ने प्रकृया	45
सब मोड्युल :२: मौरीबाट उत्पादित वस्तुको बजारीकरण	49
मोड्युल १०: साधारण मोड्युल.....	54
सब मोड्युल:१: प्रयोगात्मक गणित.....	55
सब मोड्युल:२: व्यवसायिक स्वास्थ्य र सुरक्षा	58
सब मोड्युल: ३: प्राथमिक उपचार	61
सब मोड्युल:४: एच आइ भि/एडस.....	64

सब मोड्युल: ५: संचार	66
सब मोड्युल : ट : उद्यमशीलता विकास	72
General Quality Indicators	74

परिचय:

सीप, ज्ञान र अवधारणा समावेश गरिएको यो मौरीपालन व्यवसायको छोटो अवधिको पाठ्यक्रम दक्षतामा आधारित रहेको छ । यो पाठ्यक्रम अनुसार तालीम लिएका प्रशिक्षार्थीहरूले मौरीपालन फार्महरूमा रहेर यस पेशा संग सम्बन्धित आवश्यक पर्ने प्रयोगात्मक सीप, ज्ञान र मनोवृत्ति हासिल गर्नेछन् । यस किसिमका ज्ञान र सीप प्राप्त गरिसकेपछि उनीहरू मौरीपालन फार्म तथा मह उद्योगहरूमा रोजगार वा स्वरोजगार हुने अवसर प्राप्त गर्नेछन् । साथै यसबाट युवा जमात रोजगार वा स्वरोजगार भई राष्ट्रको गरीबी न्यूनीकरणका लागि महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउन सक्नेछन् । प्राथमिक तहको शिक्षा प्राप्त गरी त्यस माथिको अध्ययनलाई निरन्तरता दिन नसकेका युवाहरूलाई लक्षित गरी यो पाठ्यक्रमको निर्माण गरिएको हो ।

लक्ष्य

यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य देश विदेशमा रोजगार प्राप्त हुन सक्ने मौरीपालक उत्पादन गर्नु हो । यी मौरीपालकहरूले देश विदेशमा रहेका मह व्यावसाय संचालन गर्ने उद्योगहरूमा मौरीपालन तथा मह संग सम्बन्धित कामहरू गर्न सक्नेछन् ।

उद्देश्य

तालीमको समाप्ती पछि प्रशिक्षार्थीहरू देहायका काम गर्न सक्षम हुनेछन्:

१. मौरी र मौरीपालन संग परिचित हुन
२. मौरीको घर र मौरीपालनका उपकरणसंग परिचित हुन,
३. मौरीको गोलाको संचालन गर्न,
४. मौरी पालन सम्बन्धी पेशागत सुरक्षा अपनाउन,
५. विभिन्न वातावरण तथा अवस्थामा मौरीको सुरक्षा गर्न,
६. मौरीको गोलाको विस्तार गर्न,
७. परागसेचन तथा मौरीको खानासंग परिचित हुन,
८. मौरीपालन व्यवसायका लागि योजना तयार गर्न,
९. मह काढ्न,
१०. मह तथा मौरीबाट उत्पादित वस्तु प्रशोधन र बजारीकरण गर्न,
११. व्यवसायसंग सम्बन्धित सामान्य हिसाव किताव गर्न,
१२. प्राथमिक उपचार र एच.आइ.भी./एड्स संग परिचित हुन,
१३. व्यावसायिक स्वास्थ्य र सुरक्षित कार्य गर्न,
१४. संचार र साना उद्योग विकासका सीपहरू प्रयोग गर्न ।

पाठ्यक्रमको विवरण

यो पाठ्यक्रम मौरीपालकले सम्पादन गर्नुपर्ने सीप, ज्ञान र अवधारणामा आधारित यो पाठ्यक्रम प्रशिक्षार्थीलाई मौरीपालन सम्बन्धी व्यवसायसंग सम्बन्धित क्षेत्रमा आवश्यक पर्ने ज्ञान र सीप प्रदान गर्न तयार गरिएको हो । यो पाठ्यक्रममा मौरीपालन सम्बन्धी कामका लागि आवश्यक पर्ने विभिन्न किसिमका मौरीका जात र मौरीपालन व्यवसाय संग परिचित हुने, मौरीको चाका र मौरीपालनका उपकरणसंग परिचित हुने, मौरीको घरको संचालन गर्ने, मौरीको सुरक्षित तरीकाले संचालन गर्ने, मौरीको घरको विस्तार गर्ने, पराग तथा मौरीको खानासंग परिचित हुने, मौरीपालन व्यवसायका लागि योजना तयार गर्ने, मह काढ्ने काम गर्ने र मौरीबाट उत्पादित वस्तु प्रशोधन र बजारीकरण गर्ने आदि सीप र ज्ञानका विषयहरू समेटिएको छ । यसमा जीवनका लागि आवश्यक पर्ने अन्य आधारभूत जीवनोपयोगी सीप दिन सक्ने एउटा साधारण मोड्युल पनि समावेश गरिएको छ । जसमा

व्यावहारिक गणित, पेशागत स्वास्थ्य र सुरक्षा, प्राथमिक उपचार, एच.आइ.भी./एड्स, संचार र साना व्यवसायको विकास सम्बन्धी विषयहरू सब मोडचुलका रूपमा पनि समावेश गरिएका छन् ।

अवधि

यस पाठ्यक्रमको पूरा प्रशिक्षण अवधि ५८१ घण्टा रहेको छ, जसमा ५११ घण्टाको विशेषज्ञता र ७० घण्टाको साधारण मोडचुलका छन् ।

लक्षित समूह

यस तालिम कार्यक्रमका लागि कम्तीमा कक्षा ८ उत्तीर्ण गरेका इच्छुक व्यक्तिहरू लक्षित समूह मानिएको छ ।

लक्षित स्थान

यस तालिम कार्यक्रमको लक्षित स्थान नेपाल देशभर हुनेछ ।

समूहको आकार

बढीमा ३० जना मात्र ।

प्रशिक्षणको माध्यम

यस कार्यक्रमको लागि प्रशिक्षण गर्ने माध्यम नेपाली वा अंग्रेजी दुबै हुनेछ, तर सबै प्रशिक्षार्थी स्थानीय भाषा बुझ्ने भएमा स्थानीय भाषामा पनि प्रशिक्षण गर्न सकिनेछ ।

हाजिरी ढाँचा

८०% सैद्धान्तिक कक्षामा

९०% प्रयोगात्मक/क्रियाकलापमा

पाठ्यक्रमको केन्द्र बिन्दु

यो दक्षतामा आधारित पाठ्यक्रम हो । यस पाठ्यक्रमले दक्षतायुक्त क्रियाकलापमा जोडदिएको छ । यसैले ८०% समय प्रयोगात्मक क्रियाकलाप संचालन गर्न र बाँकी २०% समय सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञानलाई छुट्याइएको छ । यसकारण यस पाठ्यक्रममा समावेश गरिएका सक्षमता निर्दिष्ट कार्यसम्पादनका क्रियाकलापमा मुख्य केन्द्रबिन्दु हुनेछ ।

प्रवेशको आधार

तल उल्लेख गरिएका आधारहरू पूरा गर्ने व्यक्तिहरू यस पाठ्यक्रमका कार्यक्रममा भाग लिन सक्नेछन्:

- ◆ न्यूनमत कक्षा ८ पास गरेको
- ◆ कम्तीमा १८ वर्ष भएको
- ◆ प्रवेश परीक्षा उत्तीर्ण गरेको

प्रभावकारी प्रशिक्षण र प्रदर्शनका लागि प्रशिक्षण माध्यम र सामग्री सम्बन्धी सुझाव तल उल्लेख गरिएका गरिएका छन्:

१. **छपाई माध्यमका सामग्रीहरू:** एसिस्मेण्ट शीट्स, केस स्टडिहरू, हेण्डआउट्स, इन्फर्मेसन शीट्स, व्यक्तिगत ट्रेनिङ्ग प्याकेजहरू, प्रोसिडर शीट्स, परफरमेण्ट चेक लिष्ट्स, टेक्स्टबुक्स आदि ।
२. **पूर्व निर्धारणरित माध्यमका सामग्रीहरू:** डिस्ले, मोडेल्स, फिलप चार्ट्स, पोष्टर्स, राइटिङ्ग बोर्ड आदि ।
३. **पूर्व अनिर्धारणरित माध्यमका सामग्रीहरू:** ओप्याक प्रोजेक्सन्स, ओभरहेड ट्रान्सपरेन्सिज, स्लाइड्स आदि ।
४. **श्रव्यदृश्य माध्यमका सामग्रीहरू:** अडिओ टेप्स, फिल्मस्, स्लाइड टेप प्रोग्राम्स, भिडिओटेप्स आदि ।
५. **कम्प्युटरमा आधारित प्रशिक्षण माध्यमका सामग्रीहरू:** कम्प्युटरमा आधारित प्रशिक्षणहरू, इन्टरेक्टिभ भिडिओज् आदि ।

प्रशिक्षण र सिकाइका विधिहरू :

यस कार्यक्रमको प्रशिक्षणका लागि विभिन्न प्रशिक्षणका विधिहरू अपनाइने छ । जस्तै दृश्यात्मक प्रवचन, समूह छलफल, प्रदर्शन, अभिनय, निर्देशनात्मक अभ्यास, प्रयोगात्मक अभ्यास, फिल्ड वर्क र अन्य स्वतन्त्र सिकाइका तरीकाहरू ।

सैद्धान्तिक: वर्णनात्मक शिक्षण, समूह छलफल, निदिष्ट कार्य, समूह कार्य

प्रयोगात्मक: प्रदर्शन, निरीक्षण, अभिनय, प्रयोगात्मक अभ्यास, क्षेत्रगत कार्य र आत्मप्रयोग ।

अनुगमन व्यवस्थापन :

पहिलो अनुगमन : कार्यक्रम पूरा भएको छ महिना पछि ।

दोस्रो अनुगमन : पहिलो अनुगमन पूरा भएको छ महिना पछि ।

फूलो अनुगमन : दोस्रो अनुगमन पूरा भएपछि पाँच वर्षसम्म एक वर्षको चक्र वा प्रतिवर्ष अनुगमन गरिनेछ ।

श्रेणी निर्धारण पद्धति

प्रशिक्षार्थीहरूले परीक्षा/मूल्याङ्कनमा प्राप्त गरेको अङ्कको प्रतिशतका आधारमा उनीहरूको श्रेणी निर्धारण गरिनेछ ।

विशिष्ट श्रेणी: ८०% वा सो भन्दा बढी अङ्क ल्याई उत्तीर्ण ।

प्रथम श्रेणी: ७५% वा सो भन्दा बढी र ८०% भन्दा कम अङ्क ल्याई उत्तीर्ण ।

द्वितीय श्रेणी: ६५% वा सो भन्दा बढी ७५% भन्दा कम अङ्क ल्याई उत्तीर्ण ।

तृतीय श्रेणी ६०% वा सो भन्दा बढी ६५% भन्दा कम अङ्क ल्याई उत्तीर्ण ।

प्रशिक्षार्थीहरूको विस्तृत मूल्याङ्कन :

- ◆ सम्बन्धित प्रशिक्षकबाट जम्मा कोषको हरेक क्षेत्रका सीपको दक्षता निश्चित गर्न प्रशिक्षार्थीको क्रियाकलापको निरन्तर मूल्याङ्कन गरिनेछ ।
- ◆ प्रशिक्षार्थीहरूले सिकेका सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञानको मूल्याङ्कन प्रशिक्षकले प्रशिक्षण अवधिमा गरिएको प्रशिक्षणको प्रकृतिको आधारमा लिखित परीक्षा वा मौखिक अन्तरवार्ताद्वारा गरिनेछ ।
- ◆ प्रशिक्षार्थीहरूले सैद्धान्तिक र प्रयोगात्मक दुबै मूल्याङ्कनमा औसत ६०% अंक प्राप्त गर्नुपर्नेछ ।
- ◆ यस प्रशिक्षणका लागि प्रवेश परीक्षा सम्बन्धित प्रशिक्षण केन्द्रले लिनु पर्नेछ ।

प्रशिक्षकको न्यूनतम योग्यता

- ◆ आई. एस. सी कृषि वा सो सरह ।
- ◆ राम्रो संचार र प्रशिक्षण सीप भएको ।
- ◆ सम्बन्धित क्षेत्रमा अनुभव भएको ।

प्रशिक्षक प्रशिक्षार्थी अनुपात

- ◆ प्रयोगात्मक प्रशिक्षणका लागि १(प्रशिक्षक) : १५ (प्रशिक्षार्थी)
- ◆ सैद्धान्तिक प्रशिक्षणको लागि १(प्रशिक्षक) : ३० (प्रशिक्षार्थी)

(क) प्रशिक्षणको लागि सुझाव

१. उद्देश्यहरू छनोट गर्ने

- कार्नेटिभ डोमाईनका उद्देश्यहरू लेख्ने (ज्ञान संग सम्बन्धित)
- साईकोमोटर डोमाईनका उद्देश्यहरू लेख्ने (सीप संग सम्बन्धित)
- एफेक्टिभ डोमाईनका उद्देश्यहरू लेख्ने (व्यवहारिक प्रयोग संग सम्बन्धित)

२. पाठ्यवस्तु छनोट गर्ने

- पाठ्यवस्तु विस्तृतरूपमा अध्ययन गर्ने
- कार्नेटिभ डोमाईनसंग सम्बन्धित पाठ्यवस्तु छनोट गर्ने (ज्ञान संग सम्बन्धित)
- साईकोमोटर डोमाईनसंग सम्बन्धित पाठ्यवस्तु छनोट गर्ने (सीप संग सम्बन्धित)
- एफेक्टिभ डोमाईनसंग सम्बन्धित पाठ्यवस्तु छनोट गर्ने (व्यवहारिक प्रयोग संग सम्बन्धित)

३. प्रशिक्षण विधिहरूबारे छनौट गर्ने

- प्रशिक्षक केन्द्रित विधिहरू (जस्तै: व्याख्यान, प्रदर्शन, प्रश्नोत्तर, शोधपुछ, ईन्डक्सन, डिडक्सन आदि)बारे विधि मध्ये उपयुक्त विधि छनौट गर्ने
- प्रशिक्षार्थी केन्द्रित विधिहरू (जस्तै: प्रयोगात्मक, अवलोकन भ्रमण/शैक्षिक भ्रमण, खोजमूलक सिकाई, अनुसन्धानमूलक, समस्या समाधान, सर्भेक्षण आदि) बारे परिचित हुने
- अन्तरक्रियात्मक विधिहरू (जस्तै: छलफल, समूह प्रशिक्षण, लघु प्रशिक्षण, प्रदर्शनी आदि) बारे परिचित हुने
- नाटकीय विधिहरू (जस्तै: अभिनय आदि)

४. प्रशिक्षण विधिहरू छनौट गर्दा पाठयोजनाको उद्देश्य र सीप, ज्ञान र मनोवृत्ति अनुसार प्रशिक्षण विधि(हरू) पाठ योजनाका उद्देश्य(हरू) अनुसार छनोट गर्ने:

५. प्रशिक्षण सामग्रीहरू छनोट गर्ने

- प्रशिक्षण सामग्रीहरू/शैक्षिक सामग्रीहरू पहिचान गर्ने
- प्रशिक्षण सामग्रीहरू/शैक्षिक सामग्रीहरू छनोट गर्ने
- छानेका प्रशिक्षण सामग्रीहरू/शैक्षिक सामग्रीहरू उचित पाठ, समय र स्थानमा प्रयोग गर्न योजना बनाउने

६. पाठ योजना तयार गर्ने

- सैद्धान्तिक प्रशिक्षणका लागि पाठ योजनाको नमुना छनौट गर्ने
- सैद्धान्तिक प्रशिक्षणका लागि पाठ योजना तयार गर्ने

- प्रयोगात्मक प्रशिक्षणका लागि पाठ योजनाको नमूना छनौट गर्ने
- प्रयोगात्मक प्रशिक्षणका लागि पाठ योजना तयार गर्ने

७. प्रशिक्षण संचालन गरिने स्थानहरुको संगठन/व्यवस्थापन गर्ने

- कक्षाकोठाको संगठन/व्यवस्थापनको योजना तयार गर्ने
- योजनानुसार कक्षाकोठाको संगठन/व्यवस्थापन गर्ने
- फिल्ड वर्कको संगठन/व्यवस्थापनको योजना तयार गर्ने
- योजनानुसार फिल्ड वर्कको संगठन/व्यवस्थापन गर्ने
- कार्यशालाको संगठन/व्यवस्थापनको योजना तयार गर्ने
- योजनानुसार कार्यशालाको संगठन/व्यवस्थापन गर्ने

८. प्रशिक्षण/कार्यक्रम प्रस्तुत/संचालन गर्ने

- पाठ योजना लिने
- पाठ योजनानुसार प्रशिक्षण/कार्यक्रम प्रस्तुत/संचालन गर्ने
- पाठ योजनानुसार प्रशिक्षण विधि प्रयोग गर्ने
- पाठ योजना अनुसार उपयुक्त स्थान र चरणमा उपयुक्त प्रशिक्षण सामग्रीहरुको प्रयोग गर्ने

९. प्रशिक्षण गर्दा प्रशिक्षणको उद्देश्य, पाठ्यांश र प्रशिक्षण विधिबीच समन्वय/तालमेल कायम गर्ने

- प्रशिक्षण उद्देश्य अनुसार पाठ्यांश छनौट गर्ने
- उद्देश्य र पाठ्यांश अनुसार प्रशिक्षण सामग्री छनौट गर्ने
- उद्देश्य, पाठ्यांश र प्रशिक्षण सामग्री अनुसार प्रशिक्षण विधि छनौट गर्ने
- पाठ प्रस्तुत गर्दा, छनौट गरेको उद्देश्य अनुसार, छनौट गरेको पाठ्यांश, छनौट गरिएका प्रशिक्षण सामग्री र प्रशिक्षण विधि प्रयोग गरी प्रस्तुत गर्ने

१०. परिक्षार्थी मूल्यांकन गर्ने

- विभिन्न प्रशिक्षार्थी मूल्यांकनका साधनहरु
- सीपका लागि उपयुक्त साधनहरु छनौट गर्ने
- ज्ञानका लागि उपयुक्त साधनहरु छनौट गर्ने
- मनोवृत्तिका लागि उपयुक्त साधनहरु छनौट गर्ने
- सीप सम्बन्धी क्षेत्रको, ज्ञान सम्बन्धी क्षेत्रको र मनोवृत्ति सम्बन्धी क्षेत्रको अलग अलग विधि र औजार छनौट गरी आवश्यकतानुसार फरक फरक विधिले मूल्यांकन गर्ने

११. प्रशिक्षण/कार्यक्रम मूल्यांकन गर्ने

- प्रशिक्षण/कार्यक्रम मूल्यांकनका साधन (हरु) परिचित हुने
- प्रशिक्षण/कार्यक्रम मूल्यांकनका साधन (हरु) छनोट गर्ने
- प्रशिक्षण/कार्यक्रम मूल्यांकनका साधन (हरु) प्रयोग गर्ने
- प्रशिक्षण/कार्यक्रम मूल्यांकन गर्ने

(ख) प्रशिक्षार्थीको कार्यसम्पादन मूल्यांकनको लागि सुझाव

१. कार्य विश्लेषण तयार गर्ने
२. विस्तृत कार्यसम्पादन जाँचसूची तयार गर्ने
३. तयार गरेको विस्तृत कार्यसम्पादन जाँचसूची प्रयोग गरी प्रशिक्षार्थीहरुको लगातार कार्यसम्पादन मूल्यांकन गर्ने
४. कार्यसम्पादन मूल्यांकनको अभिलेख राख्ने

(ग) सीप-तालीमको लागि सुझाव

१. सीप प्रदर्शन गर्ने
  - सीप स्वाभाविक गतिमा प्रदर्शन गर्ने
  - क्रमानुसार सीपका हरेक चरणहरुलाई मन्द गतिमा वर्णन गर्दै प्रश्नोत्तर विधि अपनाएर सीपको चरणहरुलाई प्रशिक्षार्थी समक्ष प्रदर्शन गर्ने
  - आवश्यक परेमा उपरोक्तानुसारको विस्तारै चरणहरुको प्रदर्शन प्रशिक्षार्थीको आवश्यकता वा माग अनुसार दोहोर्याउने वा तेहेर्याउने
  - आवश्यक भए फेरी एक पटक सीप प्रदर्शन गर्ने
२. प्रदर्शित सीप अभ्यास गर्न प्रशिक्षार्थीहरुलाई यथेष्ट मौका दिने
  - प्रशिक्षार्थीहरुलाई पथप्रदर्शित अभ्यास (गाईडेड प्राक्टिस) गराउने
  - प्रदर्शित सीपको अभ्यास गर्न प्रशिक्षार्थीहरुलाई समुचित बातावरण सृजना गरि दिने
  - कार्य अभ्यासको क्रममा प्रशिक्षार्थीहरुलाई चरण चरणमा सहयोग वा पथप्रदर्शन (गाईड) गर्ने
  - प्रशिक्षार्थीहरुको आवश्यकतानुसार दिईएको कार्य संपादनमा निपूर्ण हुनका लागि दोहोर्याउने वा पुनः दोहोर्याउने मौका प्रदान गर्ने, दिईएको सीप संपादन गर्न प्रशिक्षार्थीहरु निपूर्ण भएपछि प्रशिक्षकले पुनः एकपटक सीप प्रदर्शन गर्ने ताकी प्रशिक्षार्थीले खाफु निपूर्ण भए नभएको तुलना गर्न सकुन

(घ) अन्य सुझावहरु

१. सीप सिकाउने सिद्धान्तहरु प्रयोग गर्ने
२. प्रशिक्षण गर्दा २० प्रतिशत समय सैद्धान्तिक प्रशिक्षणमा र ८० प्रतिशत समय प्रयोगात्मक प्रशिक्षणमा प्रयोग गर्ने
३. बयश्क सिकाईका सिद्धान्तहरु प्रयोग गर्ने

४. आन्तरिक उत्प्रेरणाका सिद्धान्तहरू प्रयोग गर्ने

५. सिकाई तथा कार्यसंपादन क्रियाकलापहरूमा प्रशिक्षार्थीहरूलाई अधिकतम संलग्न हुन सहजीकरण गर्ने

प्रमाणपत्रको व्यवस्था

सम्बन्धित प्रशिक्षण दिने संस्थाले यस पाठ्यक्रमले तोकेको सबै आवश्यकताहरू वा मोड्यूलहरू सफलतापूर्वक पूरा गर्ने सबै प्रशिक्षार्थीहरूलाई **“मौरी पालक”**को प्रमाणपत्र प्रदान गर्नेछ ।

सीप परीक्षणको व्यवस्था

मौरीपालकको प्रमाणपत्र प्राप्त गरेका प्रशिक्षार्थीहरू राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिद्वारा निर्धारण गरिएको मापदण्डका आधारमा तह एक (तह-१) को सीप परीक्षण परीक्षामा सम्मिलित हुन सक्नेछन् ।

भौतिक सुविधाहरू

सैद्धान्तिक प्रशिक्षण स्थलमा प्रति प्रशिक्षार्थी कम्तीमा १० वर्ग फीट स्थान हुनु पर्नेछ । प्रयोगात्मक प्रशिक्षणका लागि कार्यशालामा प्रति प्रशिक्षार्थी कम्तीमा ३० वर्ग फीट स्थान हुनु पर्नेछ । सबै कोठाहरू र प्रयोगशाला हावा र प्रकाशको पूर्ण व्यवस्था भएको हुनु पर्नेछ ।

सबै उपकरणले सुसज्जित पर्याप्त स्थान भएको कार्यशाला

(१) वटा

फर्निचरले सुसज्जित पर्याप्त स्थान भएको कक्षा कोठा

(१) वटा

आधुनिक सुविधा सम्पन्न कार्यालय कक्ष

(१) वटा

आधुनिक सुविधा सम्पन्न प्राचार्य कक्ष

(१) वटा

आधुनिक सुविधा सम्पन्न सोधपुछ कक्ष

(१) वटा

औजार तथा उपकरण

क्र.सं.	औजारहरूको नाम १
	<ul style="list-style-type: none"> • Bee veil • पन्जा • Smoker • Bee Hive opening tool • tractor • चक्कू • महको ट्रे • मौरी स्ट्रेनर • मह राख्ने भाँडो • Swarm bag • Queen gate • Queen Cage • Feeder • Bee brush • Queen excluder • Comb foundation sheet • Wax melter • Carrying box • Stand and bowl • मौरीको घर

पाठ्यक्रम संरचना (मौरीपालक)

मोडचूल र सहायक मोडचूलहरू	प्रकृति	समय			पूर्णाङ्क		
		सै	प्रा	जम्मा	सै	प्रा	जम्मा
१. मौरी र मौरीपालन - ५	सै + प्रा	५	१५	२०	४	१६	२०
२. मौरीको घर र मौरीपालन उपकरण	सै + प्रा	१०	५०	६०	१०	४०	५०
१. मौरीको घर - ५	सै + प्रा	१०	४०	५०			
२. मौरीपालन उपकरण - ३	सै + प्रा	३	१२	१५			
३. मौरी गोलाको व्यवस्थापन - १३	सै + प्रा	१३	३९	५०	८	३२	४०
४. मौरीको सुरक्षा - १४	सै + प्रा	१४	५६	७०	१०	४०	५०
५. मौरी गोलाको वसाइसराई - ९	सै + प्रा	९	१८	२७	४	१६	२०
६. पराग सेचन (Pollination) र मौरीको आहारा (bee forage) - १४	सै + प्रा	१४	४२	५६	८	३२	४०
७. मौरीपालन व्यवसायको कार्य योजना - ८	सै + प्रा	४	१६	२०	४	१६	२०
८. महकाढ्ने काम - ८	सै + प्रा	८	१६	२४	४	१६	२०
९. मौरीका उत्पादनहरू, प्रशोधन र बजारीकरण	सै + प्रा	१०	४०	५०	८	३२	४०
१. मौरीको उत्पादनहरू र प्रशोधन गर्ने प्रक्रिया - ६	सै + प्रा	६	२४	३०			
२. मौरीबाट उत्पादित वस्तुको बजारीकरण - १८	सै + प्रा	८	१८	२६			
		१०३	२९६	३९०	६०	२४०	३००
१०. साधारण मोडचूल	सै + प्रा	१४	५६	७०	१०	४०	५०
१. प्रयोगात्मक गणित	सै + प्रा	४	१६	२०			
२. व्यावसायिक स्वास्थ्य र सुरक्षा	सै + प्रा	२	८	१०			
३. प्राथमिक उपचार	सै + प्रा	१	४	५			
४. एच.आइ.भी./एड्स	सै + प्रा	१	४	५			
५. संचार	सै + प्रा	२	८	१०			
६. उच्चमशीलता विकास	सै + प्रा	१८	२२	४०			
	कूल जम्मा	१०८	३५२	४६०	७०	२८०	३५०

मोड्युल र सब मोड्युलको विवरण

मोड्युल :१: मौरी र मौरीपालन					
वर्णन यसले मौरी र मौरीपालनको परिचयसँग सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप प्रदान गर्दछ ।					
उद्देश्य: यो मोड्युलको अन्तमा प्रशिक्षार्थीहरू देहायका कुरामा योग्य हुनेछन्:					
<ul style="list-style-type: none"> • मौरीको महत्व बारे प्रष्ट पार्न सक्षम हुनेछन् • मौरीपालकका प्रकारसँग परिचित हुनेछन् • मौरीसँग परिचित हुनेछन् • मौरीको सामान्य आवश्यकतासँग परिचित हुनेछन् • परम्परागत र आधुनिक मौरीपालनसँग परिचित हुनेछन् 					
निर्दिष्ट कार्य यस मोड्युलको उद्देश्य पूरा गर्नका लागि प्रशिक्षार्थीहरू देहायका निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू/चरणहरू संपादन गर्ने सक्षमताका साथै ती कामसँग सम्बन्धित आवश्यक प्राविधिक ज्ञान प्राप्त गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।					
सैद्धान्तिक (५ घण्टा)+ प्रयोगात्मक (१५ घण्टा)=समय (२०घण्टा)				समय (घण्टा)	
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/ सीपहरू/चरणहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान	सै	प्र	संपूर्ण
१.	मौरी/मौरीपालनसँग परिचय होऊ <ul style="list-style-type: none"> ◆ निर्देशन प्राप्त गर । ◆ मौरीको महत्व बारे प्रष्ट पार ◆ मौरीपालनको इतिहाससँग परिचित होऊ ◆ नेपालमा मौरीपालनको इतिहास र विकासक्रमसँग परिचित होऊ ◆ नेपालमा मौरीपालन सम्बन्धी समस्या र तिनीहरूको समाधानसँग परिचित होऊ । ◆ नेपालमा मौरीपालनको सम्भाव्यतासँग परिचित होऊ । ◆ अभिलेख राख । 	मौरी/मौरीपालन <ul style="list-style-type: none"> • परिचय • महत्व र • इतिहास नेपालमा मौरी/मौरीपालन <ul style="list-style-type: none"> • सुरु र विकासक्रम • समस्या • समाधान • सम्भाव्यता • अभिलेख प्रक्रिया । 	१	३	४
२.	मौरीपालकका प्रकारसँग परिचित होऊ <ul style="list-style-type: none"> ◆ निर्देशन प्राप्त गर । ◆ व्यावसायिक मौरीपालकसँग परिचित होऊ ◆ परम्परागत मौरीपालकसँग परिचित होऊ ◆ शौखीन मौरीपालकसँग परिचित होऊ 	मौरीपालक <ul style="list-style-type: none"> ◆ परिचय ◆ किसिम <ul style="list-style-type: none"> • उच्चमशील/व्यवसायी • परम्परागत • शौखीन ◆ अभिलेख प्रक्रिया । 	१	३	४
३.	मौरीसँग परिचित होऊ <ul style="list-style-type: none"> • प्रकार - साधारण चिन्ने मौरी, नचिन्ने मौरी सित परिचित होऊ । • किङ्गडम, फाइलम, क्लास, अर्डर फेमिलि, जिनस र स्पेसिज जस्ता मौरीका वर्गीकरणसँग परिचित होऊ – 	मौरीसँग परिचित होऊ <ul style="list-style-type: none"> • प्रकार - साधारण, नचिन्ने, मौरी • मौरी वर्गीकरण - किङ्गडम, फाइलम, क्लास, अर्डर फेमिलि, जिनस र स्पेसिज • जातीय विशेषता र तिनीहरूको 	१	३	४

	<ul style="list-style-type: none"> ● जातीय विशेषता र तिनीहरूको पहिचानसंग परिचित होऊ - एपिस डोरसाटा, एपिस लाबोरियोसा, एपिस फ्लोरिया, एपिस सेराना, एपिस मेलिफेरा ● स्थानीय एपिस सेरेना राख्नु पर्ने कारण बताऊ । ● मौरीको शारीरिक बनावट - टाउको, गाँड (thorax) र पेट बारे परिचित होऊ ● मौरीका बर्ग र तिनको कार्य बिभाजन ● रानु मौरीको परिचय, विशेषता र कार्य विशेष ● भाले मौरीको पहिचान तथा कार्य बिभाजन ● मौरीको जीवनचक्र तिनका कोषहरूको आकार प्रकार ● कर्मी मौरीहरूको उमेर अनुसार कार्य बिभाजन ● सचित्र सहित मौरीको लैंगिक चक्र, विविधताबारे परिचित होऊ 	<p>परिचय - एपिस डोरसाटा, एपिस लाबोरियोसा, एपिस फ्लोरिया, एपिस सेराना, एपिस मेलिफेरा</p> <ul style="list-style-type: none"> ● सेरेना मौरीको महत्व ● मौरीको शरीरको बनावट – ● रानु, भाले र कर्मि मौरीको उमेर अनुसारको कार्य बिभाजन ● रानी – पहिचान, विशेषता र कार्य, ● कामदार– पहिचान, विशेषता र कार्य; ● भाले मौरी–पहिचान, विशेषता र कार्य ● मौरी घर भित्र उमेर अनुसार कार्य बिभाजन ● सेल: रानी सेल कामदार सेल र भाले सेल ● मौरीको जीवनचक्र; अण्डा, लार्भा, प्यूपा र बयस्क अवस्था; ● फूल, लार्भा, प्यूपा र बयस्क ● सचित्र व्याख्या सहितको मौरीको जीवनचक्र; ● संचित, असंचित फूलबारे जानकारी ● सामान्य खाना; पोसिलो र शाही जेलि चित्र 			
४.	<p>मौरीको सामान्य आवश्यकतासँग परिचित होऊ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पुष्प रस ● कूट ● पानी ● मोरी गुँड/चोप 	<p>मौरीको सामान्य आवश्यकता</p> <ul style="list-style-type: none"> ● नेक्टर ● पोलेन ● पानी ● प्रोपोलिस 	१	३	४
५.	<p>परम्परागत र आधुनिक मौरीपालनसँग परिचित होऊ</p> <p>➤ परम्परागत मौरी घरसँग परिचित होऊ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● परम्परागत मौरीपालनको धारणा स्पष्ट पार ● परम्परागत मौरीपालनको फाइदा स्पष्ट पार ● परम्परागत मौरीपालनको बेफाइदा स्पष्ट पार ● परम्परागत मौरीपालनमा भएका प्रगति स्पष्ट पार <p>➤ आधुनिक मौरी घरसँग परिचित होऊ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आधुनिक मौरीपालनको धारणा स्पष्ट पार ● आधुनिक मौरीपालनको फाइदा स्पष्ट पार 	<p>परम्परागत र आधुनिक मौरीपालन</p> <p>➤ परम्परागत मौरी घर</p> <ul style="list-style-type: none"> ● परम्परागत मौरीपालनको धारणा ● परम्परागत मौरीपालनको फाइदा ● परम्परागत मौरीपालनको बेफाइदा ● परम्परागत मौरीपालनमा भएका प्रगति <p>➤ आधुनिक मौरीपालन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आधुनिक मौरीपालनको धारणा ● आधुनिक मौरीपालनको फाइदा ● आधुनिक मौरीपालनको बेफाइदा 	१	३	४

	<ul style="list-style-type: none"> ● आधुनिक मौरीपालनको बेफाइदा स्पष्ट पार ➤ परम्परागत र आधुनिक मौरीपालनको तुलनात्मक फाइदा बताऊ । 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ परम्परागत र आधुनिक मौरीपालन बारे तुलनात्मक अध्ययन 			
		जम्मा	५	१५	२०

मोड्युल :२: मौरीको घर र मौरीपालन उपकरण

वर्णन यो मोडचूलले मौरीको घर र मौरीपालनका उपकरण सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप प्रदान गर्दछ ।					
उद्देश्य यो मोडचूलको अन्तमा प्रशिक्षार्थीहरू देहायका कुरामा योग्य हुनेछन्ः					
<ul style="list-style-type: none"> ● मौरीको घर चिन्न/बनाउन ● मौरीपालन उपकरण चलाउन 					
उप मोड्युल					
<ul style="list-style-type: none"> ● मौरीको घर ● मौरीपालनका उपकरण 					
सब मोड्युल :१: मौरीको घर					
वर्णन यो सब मोडचूलले मौरीको घरसम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप प्रदान गर्दछ ।					
उद्देश्य यो सब मोडचूलको अन्तमा प्रशिक्षार्थीहरू देहायका कुरामा योग्य हुनेछन्ः					
<ul style="list-style-type: none"> ● मौरीको घर चिन्न/बनाउन 					
निर्दिष्ट कार्य स मोडचूलको उद्देश्य पूरा गर्नका लागि प्रशिक्षार्थीहरू देहायका निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू संपादन गर्ने सक्षमता हुनुका साथै ती कामसंग सम्बन्धित आवश्यक प्राविधिक ज्ञान प्राप्त गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।					
सैद्धान्तिक (१०घण्टा)+ प्रयोगात्मक (४०घण्टा)=समय (५०घण्टा)				समय (घण्टा)	
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/ सीपहरू/चरणहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान	सै	प्र	संपूर्ण
१.	मौरीको घर परिचित होऊ <ul style="list-style-type: none"> ◆ आदेश /निर्देशन प्राप्त गर । ◆ मौरीको घरको धारणा स्पष्ट पार ◆ मौरीको घर महत्वको सूची बनाऊ ◆ अभिलेख राख 	मौरीको घर <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा ● महत्व 	२	८	१०
२.	मौरीको घरको प्रकारसँग परिचित होऊ <ul style="list-style-type: none"> ◆ आदेश /निर्देशन प्राप्त गर । ◆ मौरीको घरको प्रकार सूची बनाऊ ◆ मौरीको घरको प्रकार चिन ◆ अभिलेख राख 	मौरीको घर <ul style="list-style-type: none"> ● प्रकार ● परिचय ● पहिचान ● अभिलेख प्रक्रिया 	२	८	१०
३.	परम्परागत मौरीको घरकोसँग परिचित होऊ <ul style="list-style-type: none"> ◆ परम्परागत मौरीको घरको धारणासँग परिचित होऊ ◆ मौरी घरको प्रकारसँग परिचित होऊ (खोपे घर) ◆ परम्परागत मौरी घरको फाइदासँग परिचित होऊ ◆ परम्परागत मौरी घरको बेफाइदासँग परिचित होऊ ◆ परम्परागत मौरी घरको उन्नतिसँग परिचित 	परम्परागत मौरीको घर <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा ● प्रकार- <ul style="list-style-type: none"> ■ काठको ■ भित्तामा ● फायदा ● बेफायदा ● विकास 	२	८	१०

	होऊ				
४.	<p>आधुनिक मौरीको घरसँग परिचित होऊ</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ आधुनिक मौरीको घरको धारणासँग परिचित होऊ ◆ आधुनिक मौरी घरको भागहरूसँग परिचित होऊ आधुनिक मौरीको घरको सिद्धान्तसँग परिचित होऊ ◆ नेपालमा प्रयोग हुने आधुनिक मौरीको घरको प्रकारसँग परिचित होऊ <ul style="list-style-type: none"> ■ मौरी घरको निउटन “ए” प्रकारसँग परिचित होऊ ■ मौरी घरको निउटन “बि” प्रकारसँग परिचित होऊ ■ गोदाबरि मौरी घरसँग परिचित होऊ ■ बिट्रेसप मौरी घरसँग परिचित होऊ ■ लुम्ले मौरी घरसँग परिचित होऊ ■ टप बार मौरी घरसँग परिचित होऊ ■ ल्याड स्ट्रथ मौरी घरसँग परिचित होऊ ■ मौरी घरको बर्गाकार निउटन “बि” सँग परिचित होऊ ◆ आधुनिक मौरी घरको फायदाको सूची बनाऊ ◆ आधुनिक मौरी घरको बेफायदाको सूची बनाऊ ◆ अभिलेख राख 	<p>आधुनिक मौरीको घर</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आधुनिक मौरीको घरको धारणा ● आधुनिक मौरी घरको भाग ● आधुनिक मौरीको घरको सिद्धान्त ● नेपालमा प्रयोग हुने आधुनिक मौरीको घरको प्रकार <ul style="list-style-type: none"> ■ निउटन “ए” ■ निउटन “बि” ■ गोदाबरि ■ बिट्रेसप ■ लुम्ले ■ टप बार ■ ल्याड स्ट्रथ ■ बर्गाकार “बि” ● आधुनिक मौरी घरको फायदा ● आधुनिक मौरी घरको बेफायदा 	२	८	१०
५.	<p>मौरी घर बनाऊ</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ मौरी घरको भाग चिन ◆ मौरी घर बनाउन प्रयोग हुने काठ चिन ◆ मौरी घरको नाप र आकार पत्तालगाऊ ◆ मौरी घरको नमूना बनाऊ ◆ विकसित परम्परागत मौरीको घरको नमूना बनाऊ ◆ परम्परागत मौरी घर सुधार गर ◆ आधुनिक मौरी घर निर्माण गर ◆ सावधानी अपनाऊ ◆ अभिलेख राख 	<p>मौरी घर निर्माण</p> <ul style="list-style-type: none"> ● मौरी घरका भाग ● मौरी घर बनाउन प्रयोग हुने काठ ● मौरी घरको नाप र आकार ● मौरी घर नमूना निर्माण ● विकसित परम्परागत मौरी घर निर्माण प्रक्रिया ● परम्परागत मौरी घरमा सुधार काठमा भएको घरको सुधार र परिवर्तन (नाप र आकार, औजार र घर निर्माण गर्ने सामग्री, मुढे घर बनाउने विधि) र खोपे घर (नाप र आकार, औजार र घर निर्माण गर्ने सामग्री, भित्तामा खोपेघर बनाउने विधि) ● आधुनिक मौरी घर निर्माण (आधुनिक मौरी घरको नाप र आकार, औजार र घर निर्माण गर्ने सामग्री, घर बनाउने विधि) 	२	८	१०
		जम्मा:	१०	४०	५०

सब मोड्युल :२: मौरीपालन उपकरण

वर्णन यो मोड्युलले मौरीपालनका उपकरण सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप प्रदान गर्दछ ।					
उद्देश्य यो मोड्युलको अन्तमा प्रशिक्षार्थीहरू देहायका कुरामा योग्य हुनेछन्: <ul style="list-style-type: none"> ● घर निरीक्षण गर्ने उपकरण प्रयोग गर्ने ● मह निकाल्ने उपकरण प्रयोग गर्ने ● उपयोग वस्तु औजार उपकरण प्रयोग गर्ने 					
निर्दिष्ट कार्य यो मोड्युलको उद्देश्य पूरा गर्नका लागि प्रशिक्षार्थीहरू देहायमा निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू संपादन गर्ने सक्षमताका साथै ती कामसंग सम्बन्धित आवश्यक प्राविधिक ज्ञान प्राप्त गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।					
सैद्धान्तिक (३घण्टा)+ प्रयोगात्मक (१२घण्टा)=समय (१५घण्टा)			समय (घण्टा)		
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/ सीपहरू/चरणहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान	सै	प्र	संपूर्ण
१.	घर निरीक्षणको लागि उपकरण प्रयोग गर्ने <ul style="list-style-type: none"> ● मौरी छोप्ने सामान प्रयोग गर ● पन्जा प्रयोग गर ● धूवा लगाउने सामान प्रयोग गर ● घर खोल्ने औजार प्रयोग गर ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	घर निरीक्षणको लागि उपकरण <ul style="list-style-type: none"> ● मौरी छोप्ने सामान ● पन्जा ● धूवा लगाउने सामान ● घर खोल्ने औजार ● सावधानी अपनाउने प्रक्रिया ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	४	५
२.	मह निकाल्नेको लागि उपकरण प्रयोग गर्ने <ul style="list-style-type: none"> ● मह निकाल्ने साधन प्रयोग गर ● छुरि प्रयोग गर ● मह राख्ने भाँडो प्रयोग गर ● मह छान्ने सामग्री प्रयोग गर ● मह राख्ने भाँडो प्रयोग गर ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	मह निकाल्ने साधन <ul style="list-style-type: none"> ● मह निकाल्ने साधन ● छुरि ● मह राख्ने भाँडो ● मह छान्ने सामग्री ● मह राख्ने भाँडो ● सावधानी अपनाउने प्रक्रिया ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	४	५
३.	उपयोगी वस्तु उपकरण संचारन गर <ul style="list-style-type: none"> ● स्वार्म भोला/मौरी गोला छोप्ने भोला संचालन गर ● रानु ढोका संचालन गर ● रानु पिंजडा संचालन गर ● पुरक थप खाना दिने सामग्री संचालन गर ● मौरी ब्रस संचालन गर ● रानु छेक्ने पाता संचालन गर ● आधार चाका प्रयोग गर ● मैन पगाल्ने सामग्री संचालन गर ● मौरी ओसार्ने सानो घर संचालन गर ● स्टान्ड र कचौरा संचालन गर ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	उपयोगी वस्तु <ul style="list-style-type: none"> ● स्वार्म भोला ● रानु ढोका ● रानु पिंजडा ● पुरक/थप खाना दिने सामग्री ● मौरी ब्रस ● रानु छेक्ने पाता ● आधार चाका ● मैन पगाल्ने सामग्री ● मोरी ओसार्ने घर ● स्टान्ड र कचौरा ● सावधानी अपनाउने प्रक्रिया ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	४	५
जम्मा:			३	१२	१५

मोड्युल :३: मौरीको गोला व्यवस्थापन

वर्णन

यो मोड्यूलले मौरीको गोला व्यवस्थापन सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप प्रदान गर्दछ।

उद्देश्य

यो मोड्यूलको अन्तमा प्रशिक्षार्थीहरू देहायका कुरामा योग्य हुनेछन्:

- मौरीको आकार प्रकार अनुसार मौसमी व्यवस्थाको तालिका तयार गर्न
- स्वार्मिड रोक्न/नियन्त्रण गर्न
- मौरीको गृह त्याग र सो को नियन्त्रण
- मौरीगोला संयोजन गर्न
- गोलो विभाजन गर्न
- मौरीको लुट लडाईं र सो को नियन्त्रण विधि
- कृत्रिम आहारा तयार गर्न/खुवाउन
- रानु विहिन गोलाको आवश्यक व्यवस्थापन गर्न
- कमजोर गोलालाई व्यवस्थापन गर्न
- गोलो निरीक्षण गर्न
- रानी मौरी फेर्न
- परम्परागत घरको गोलालाई आधुनिक घरमा बदल्न
- मौरीपालन व्यवसाय चलाउन

निर्दिष्ट कार्य

यो मोड्यूलको उद्देश्य पूरा गर्नका लागि प्रशिक्षार्थीहरू देहायका निर्दिष्ट कार्यहरू / सीपहरू संपादन गर्ने सक्षमताका साथै ती कामसंग सम्बन्धित आवश्यक प्राविधिक ज्ञान प्राप्त गर्ने अपेक्षा गरिएको छ।

सैद्धान्तिक (१३घण्टा)+ प्रयोगात्मक (३९घण्टा)= समय (५२घण्टा)

संपूर्ण समय(घण्टा)

क्र.सं.	निर्दिष्ट काय वा सीप/श्रेणी	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान	संपूर्ण समय(घण्टा)		
			सै	प्र	संपूर्ण
१.	मौरीको प्रकार अनुसार मौसमी व्यवस्था तालिका तयार गर <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर। ● मौरीको प्रकार अनुसार बैसाख र जेठको महिनामा गर्नुपर्ने विशेष कामहरू व्यवस्था तालिकामा निश्चित गर ● मौरीको प्रकार अनुसार असारको महिनामा गर्नुपर्ने विशेष कामहरू व्यवस्था तालिकामा निश्चित गर। ● मौरीको प्रकार अनुसार साउन र भदौको महिनामा गर्नुपर्ने विशेष कामहरू व्यवस्था तालिकामा निश्चित गर ● मौरीको प्रकार अनुसार असोजको महिनामा गर्नुपर्ने विशेष कामहरू व्यवस्था तालिकामा निश्चित गर ● मौरीको प्रकार अनुसार कार्तिकको महिनामा गर्नुपर्ने विशेष कामहरू व्यवस्था तालिकामा निश्चित गर ● मौरीको प्रकार अनुसार मंसिरको महिनामा गर्नुपर्ने विशेष कामहरू व्यवस्था तालिकामा 	मौरीको प्रकार अनुसार विशेष मौसममा व्यवस्था तालिका <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता ● महत्व ● मौरीको प्रकार अनुसार तलका महिनामा गर्नुपर्ने काम ● बैसाख र जेठ ● असार ● सावन र भाद्र ● असोज ● कार्तिक ● मंसिरमा पुस ● माघ ● फागुन ● चैत ● सावधानी अपनाउने प्रक्रिया ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	३	४

	<p>निश्चित गर</p> <ul style="list-style-type: none"> ● मौरीको प्रकार अनुसार पुषको महिनामा गर्नुपर्ने विशेष कामहरू व्यवस्था तालिकामा निश्चित गर ● मौरीको प्रकार अनुसार माघको महिनामा गर्नुपर्ने विशेष कामहरू व्यवस्था तालिकामा निश्चित गर ● मौरीको प्रकार अनुसार फागुनको महिनामा गर्नुपर्ने विशेष कामहरू व्यवस्था तालिकामा निश्चित गर ● मौरीको प्रकार अनुसार चैतको महिनामा गर्नुपर्ने विशेष कामहरू व्यवस्था तालिकामा निश्चित गर ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 				
२.	<p>रानी मौरीले निष्कासन गर्न रोक्नु तत्वको प्रकार, हुल निर्यास र भुण्डको लागि बस्तुको कारण रोक/नियन्त्रण गर</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● हूलनिर्यासको धारणासँग परिचित होऊ ● हूलनिर्यास हुने समय (कहिले) सँग परिचित होऊ ● हूलनिर्यासको लक्षणको सूची बनाऊ (भित्र र बाहिर) ● हूलनिर्यासको कारणको (किन) सूची बनाऊ ● हूलनिर्यास रोक / नियन्त्रण गर ● हूल राख्ने व्यवस्था गर ● मौरीको भुण्ड पत्र ● धारमा मौरीको भुण्ड राख्ने तरिका मिलाऊ ● रानी मौरीको पछि मौरीको भुण्ड लाग्न रोक/नियन्त्रण गर ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	<p>हूलनिर्यास</p> <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा ● समय ● लक्षण बाहिर वा भित्र ● कारण ● कारण पूर्व रोकथाम / नियन्त्रण ● मौरीको भुण्ड राख्न व्यवस्थापन गर्ने मौरीको भुण्ड पत्रने तरिका ● धारमा मौरीको भुण्ड राख्ने तरिका ● रानी मौरीले निष्कासन गर्न रोक्नु तत्वको प्रकार, हुल निर्यास र भुण्डको लागि बस्तुको कारण ● सुरक्षा सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 	१	३	४
३.	<p>गृहत्याग रोक</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● गृहत्यागको धारणासँग परिचित होऊ ● गृहत्यागको मौसमसँग परिचित होऊ ● गृहत्यागको समय सँग परिचित होऊ ● गृहत्यागको लागि धारबाट मौरीले बनाएको तयारी स्पष्ट पार ● गृहत्यागको कारण सूची बनाऊ ● रोक्नलाई आवश्यकता स्पष्ट पार ● गृहत्यागको कारण रोक्ने विधि र प्रकृत्या प्रयोग गर ● गृहत्यागको कारण घटाएर सुटुक्क भाग्न रोक 	<p>गृहत्याग</p> <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा ● मौसम ● समय ● कारण ● कारण कम गर्नु ● धारमा मौरीले गरेको तयारी ● रोक्नुपर्ने आवश्यकता ● रोक्ने विधि र प्रकृत्या ● अपनाउनुपर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रकृत्या 	१	३	४

	<ul style="list-style-type: none"> सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 				
४.	मौरीगोलो एकत्रित गर <ul style="list-style-type: none"> आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । मौरीगोलो एकत्रित गर्नुपर्ने धारणा सँग परिचित होऊ मौरीगोलो एकत्रित गर्नुपर्ने आवश्यकता (किन) स्पष्ट पार मौरीगोलो एकत्रित गर्नुपर्ने समय(कहिले) स्पष्ट पार मौरीगोलो एकत्रित गर्ने उपकरण चिन मौरीगोलो एकत्रित गर्ने उपकरण प्रयोग गर मौरीगोलो एकत्रित गर्ने विधि प्रयोग गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	मौरीगोलो एकत्रित गर्नु <ul style="list-style-type: none"> धारणा आवश्यकता (किन) समय (कहिले) उपकरण विधि सावधानी अपनाउनु पर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	३	४
५.	मौरीगोला विभाजन गर <ul style="list-style-type: none"> आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । मौरीगोला विभाजन गर्नुको धारणा सँग परिचित होऊ मौरीगोला विभाजन गर्नुको आवश्यकता (किन) स्पष्ट पार मौरीगोला विभाजन गर्ने समय (कहिले) स्पष्ट पार मौरीगोला विभाजन गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराको सूची बनाऊ मौरीगोला विभाजन गर्नुको लागि उपकरण चिन मौरीगोला विभाजन गर्नुको लागि उपकरण प्रयोग गर मौरीगोला विभाजन गर्ने विधि प्रयोग गर मौरीगोला विभाजन पछिको काम गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	मौरीगोला विभाजन गर्दै <ul style="list-style-type: none"> धारणा आवश्यकता (किन) समय (कहिले) ध्यान दिनु पर्ने कुरा उपकरण विधि विभाजन काम पछाडिको काम अपनाउनु पर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	३	४
६.	लुट लडाईं नियन्त्रण <ul style="list-style-type: none"> आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । लुट लडाईंको धारणा सँग परिचित होऊ लुट लडाईंको हुने समय(कहिले) स्पष्ट पार लुट लडाईंको कारण (किन) सूची बनाऊ लुट लडाईं रोक्ने तरिका वा विधि स्पष्ट पार लुट लडाईं रोक सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	लुट लडाईं <ul style="list-style-type: none"> धारणा समय (कहिले) लुट लडाईंको कारण(किन) लुट लडाईं रोक्ने विधि अपनाउनु पर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	३	४
७.	कृत्रिम आहारा खुवाऊ/तयार गर <ul style="list-style-type: none"> आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । 	कृत्रिम आहारा <ul style="list-style-type: none"> धारणा (के हो) 	१	३	४

	<ul style="list-style-type: none"> ● कृत्रिम आहारा/ खुवाउने धारणा (के हो) सँग परिचित होऊ ● कृत्रिम आहारा/ खुवाउने समय (कहिले) स्पष्ट पार ● कृत्रिम आहारा/ खुवाउनु पर्ने कारण (किन) स्पष्ट पार ● चिनी चास्नी जस्ता कृत्रिम आहारा तयार गर ● चिनी चास्नी खुवाउने विधि स्पष्ट पार ● चिनी चास्नी खुवाउँदा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरूको सूची बनाऊ ● चिनी चास्नी खुवाऊ ● कृत्रिम कूट/प्रतिस्थापन तयार गर ● कृत्रिम कूट/प्रतिस्थापन खुवाउने विधि स्पष्ट पार ● कृत्रिम कूट/ प्रतिस्थापन खुवाऊ ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	<ul style="list-style-type: none"> ● समय (कहिले) ● आवश्यकता (किन) ● कृत्रिम आहारा जस्तै चिनीको सिरपको तयारी ● चिनी चास्नी खुवाउँने विधि ● चिनी चास्नी खुवाउँदा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरू ● कृत्रिम कूट /प्रतिस्थापन तयारी ● कृत्रिम कूट/प्रतिस्थापन खुवाउने विधि ● अपनाउनुपर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 			
८.	<p>रानीरहित मौरीगोलाको व्यवस्था गर</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● रानीरहित मौरीगोलाको धारणा(के हो?) सँग परिचित होऊ ● रानीरहित मौरीगोला भएको कारण(किन?) सूची बनाऊ ● रानीरहित मौरीगोला चिन ● रानीरहित मौरीगोला व्यवस्था गर <ul style="list-style-type: none"> ■ रानु कोष प्रदान गर ■ फूल, लार्भा र प्यूपा छाउरा चौकोष सेल प्रदान गर ■ रानु तथा रानु कोष दिने तरिका ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	<p>रानीरहित मौरीगोलाको व्यवस्थापन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा (के हो?) ● रानीरहित मौरीगोला भएको कारण(किन?) ● रानीरहित मौरीगोला पहिचान ● रानीरहित मौरीगोला व्यवस्था गर्दै <ul style="list-style-type: none"> ■ रानु कोष उपलब्ध गर्दै ■ अण्डा, लार्भा र प्यूपा सँग सेल उपलब्ध गर्दै ■ रानु मौरी उपलब्ध गर्दै ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	३	४
९.	<p>फूल पार्ने कर्मीमौरी(बितपाते कर्मी मौरी)लाई व्यवहार गर</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● अण्डा पार्ने कर्मीमौरीको धारणा(के हो?) सँग परिचित होऊ ● अण्डा पार्नुको कारण सूची बनाऊ ● अण्डा पार्ने कर्मीमौरीगोला चिन ● अण्डा पार्ने कर्मीमौरी (बितपाते कर्मी मौरी) हुन रोक ● अण्डा पार्ने कर्मीमौरी(बितपाते कर्मी मौरी) लाई रोकन/ व्यवहार गर्न दिनु पर्ने विशेष ध्यानको सूची बनाऊ/स्पष्ट पार ● अण्डा पार्ने कर्मीमौरीको लागि उपचार विधि सूची बनाऊ/स्पष्ट पार 	<p>अण्डा पार्ने कर्मीमौरी</p> <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा ● अण्डा पार्ने कारणहरू ● अण्डा पार्ने कर्मीमौरीगोलाको पहिचान ● अण्डा पार्ने कर्मीमौरीगोलाको बनोटको सुरक्षा ● विशेष ध्यान दिनु पर्ने कुराहरू ● अण्डा पार्ने कर्मीमौरीको उपचार विधि ● उपचार पछिका क्रियाकलापहरू ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	३	४

	<ul style="list-style-type: none"> ● उपचारको क्रियाकलाप पछिको काम गर ● सावधानी अपनाउ ● अभिलेख राख 				
१०.	मौरीगोला निरीक्षण गर <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● मौरीगोला निरीक्षणका उद्देश्यहरूको सूची बनाउ ● निरीक्षणको लागि उपयुक्त मौसम पहिचान गर ● निरीक्षणको अन्तराल निर्णय गर ● मौरीगोला निरीक्षणको लागि आवश्यक उपकरण चिन / प्रयोग गर ● निरीक्षणको विधि (भित्री र बाहिरी) चिन / स्पष्ट पार ● मौरीगोला निरीक्षण गर्दा विचार गर्नु पर्ने कारकको सूची बनाउ । ● निरीक्षण (भित्री र बाहिरी) विधि प्रयोग गर ● बाहिरी मौरीगोला जाँच ● भित्री मौरीगोला जाँच ● ढाँचा निरीक्षण गर्दा विचार गर्नु पर्ने कारणको सूची बनाउ ● चाका निरीक्षणको विधि स्पष्ट पार ● चाका निरीक्षण विधि प्रयोग गर ● चाका जाँच ● सावधानी अपनाउ ● अभिलेख राख 	मौरीगोला निरीक्षण <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● उद्देश्य ● निरीक्षणको लागि समुचित मौसम ● निरीक्षणको समुचित समय ● निरीक्षणको अन्तराल ● उपकरण ● निरीक्षणको विधि(भित्री र बाहिरी) ● मौरीगोला निरीक्षण गर्दा विचार गर्नु पर्ने कारक ● चाका निरीक्षणको विधि ● चाका निरीक्षण गर्दा विचार गर्नु पर्ने कारकको ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	३	४
११.	रानी मौरी फेर <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● रानी मौरी फेर्ने धारणा स्पष्ट पार ● रानी मौरी फेर्नु पर्ने आवश्यकता स्पष्ट पार ● रानी मौरी फेर्ने तरिका स्पष्ट पार ● रानी मौरी फेर्दा हुने फायदाको सूची बनाउ ● सावधानी अपनाउ ● अभिलेख राख 	रानी मौरी परिवर्तन <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा ● आवश्यकता ● तरिका ● फायदाहरू ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	३	४
१२.	परम्परागत घरबाट आधुनिक घरमा मौरीगोला सार्ने तरिका <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● परम्परागत घरदेखि आधुनिक घरमा मौरीगोला सार्नका_धारणा स्पष्ट पार ● परम्परागतदेखि आधुनिक घरमा मौरीगोला सार्नको आवश्यकता स्पष्ट पार ● परम्परागत घरदेखि आधुनिक घरमा मौरीगोला सार्न मौसम, दिन र समय चिन 	परम्परागत घरबाट आधुनिक घरमा मौरीगोला परिवर्तन <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा ● आवश्यकता ● मौसम, दिन र समय ● उपयुक्त मौरीगोलाको किसिम ● उपकरण ● प्रक्रिया ● फेरे पछिको विचार 	१	३	४

	<ul style="list-style-type: none"> ● मौरी गोला सार्न उपयुक्त मौरीगोलाको प्रकार चिन ● परम्परागतदेखि आधुनिक घर सम्म मौरीगोला सार्न आवश्यक उपकरण चिन/प्रयोग गर ● मोरी गोला सार्ने विधि स्पष्ट पार ● परम्परागत घरदेखि आधुनिक घरमा मौरीगोला सार्न ● मौरी गोला सारेपछि गर्नुपर्ने व्यवस्थापन ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	<ul style="list-style-type: none"> ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 			
१३.	मौरीपालन व्यवसाय चलाऊ <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● मौरीपालन व्यवसायको धारणा स्पष्ट पार ● मौरीपालन व्यवसायका उद्देश्यहरूको सूची बनाऊ ● मौरीपालनको सीप र ज्ञान प्राप्त गर ● मौरीपालन व्यवसायमा आवश्यक चरन (चर्ने ठाँउ) मौरी डुल्ने बोटबिरुवा वा वनस्पति सीप र ज्ञान प्राप्त गर ● मौरीपालनका लागि ठाँउ (खर्क) छान ● मौरीपालन व्यवसाय सुरु गर्ने मौसम चिन ● मौरीगोला जम्मा गर ● मौरीपालनको उपकरण पहिचान गर / संचालन गर ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	मौरीपालन व्यवसाय <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा ● उद्देश्य ● मौरीपालनको सीप र ज्ञान ● चरन (चर्ने ठाँउ)/मौरी डुल्ने बोटबिरुवा वा वनस्पति ● ठाँउ छान्ने ● व्यवसाय सुरु गर्नुको लागि मौसम ● मौरीगोला जम्मा गर्दै ● मौरीपालनको उपकरण ● मौरीपालन व्यवसाय सुरु गर्दै ● मौरीपालन व्यवसाय चलाउदै ● मौरीपालन व्यवसाय बडाउदै ● मौरीपालन व्यवसाय उन्नति गर्दै ● कमाइ उत्पन्न गर्दै ● जिवन जिउनेको गुणस्तर माथि बढाउदै ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	३	४
		जम्मा	१३	३९	५२

मोड्युल : ४: मौरीको सुरक्षा

वर्णन
यो मोड्यूलले मौरीको सुरक्षा सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप प्रदान गर्नेछ ।

उद्देश्य
यो मोड्यूलको अन्तमा प्रशिक्षार्थीहरू देहायका कुराहरू गर्न सक्षम हुनेछन्:

- कीटनाशक बिषादीको बिष लागनबाट मौरीलाई जोगाउन
- मौरीपालन र आइ.पि.एम. बीचको सम्बन्ध स्पष्ट पार्न
- मौरीलाई शत्रुबाट बचाउनु/रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्न
- रोगहरूबाट मौरीलाई बचाउन

निर्दिष्ट कार्य
यो मोड्यूलको उद्देश्य पूरा गर्नका लागि प्रशिक्षार्थीहरू देहायमा निर्दिष्ट कार्यहरू / सीपहरू / चरणहरू संपादन गर्ने सक्षमताका साथै ती कामसंग सम्बन्धित आवश्यक प्राविधिक ज्ञान प्राप्त गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

सैद्धान्तिक (१४ घण्टा)+ प्रयोगात्मक (५६ घण्टा)=समय (७० घण्टा)			समय (घण्टा)		
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/ सीपहरू/चरणहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान	सै	प्र	संपूर्ण
१.	<p>कीटनाशक बिषादीबाट मौरीलाई बचाउनुहोस</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● कीटनाशक बिषादीले महलाई असर पार्ने तरिका स्पष्ट पार ● कीटनाशक बिषादीले महलाई असर पार्ने समय स्पष्ट पार ● मौरीमा बिषालु कीटनाशक बिषादीको लक्षण र चिन्हको सूची बनाऊ ● मौरीमा कीटनाशक बिषादीको असरको सूची बनाऊ ● मौरीको लागि हानिकारक कीटनाशक बिषादी चिन र सूची बनाऊ ● धेरै बिषालु कीरा मान्ने बिषादी चिन र सूची बनाऊ ● कम बिषालु कीटनाशक बिषादी चिन र सूची बनाऊ ● एक दम कम बिषालु कीटनाशक बिषादी चिन र सूची बनाऊ ● कीटनाशक बिषादीबाट मौरीलाई बचाउने तरिका प्रयोग गर ● कीटनाशक बिषादीबाट मौरीलाई जोगाऊ ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	<p>कीटनाशक बिषादीको मौरीलाई पुर्याउने असर</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कीटनाशक बिषादीले मौरीलाई कसरी असर पुर्याउंछ ● असर पुर्याउने समय ● कीटनाशक बिषादीको असर ● हानिकारक बिषादीहरूको सूची ● धेरै बिषालु ● कम बिषालु ● अतिकम बिषालु ● कीटनाशक बिषादीहरूबाट मौरीलाई जोगाउने तरिका ● अपनाउनुनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका <p>कीरा मान्ने बिषालु द्रव्यबाट मह मौरीलाई बचाउने प्रकृया अपनाउनु पर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने तरिका</p>	१	४	५
२.	<p>मौरी पालन र आइ.पि.एम.(IPM) बीचको सम्बन्ध स्पष्ट पार</p> <ul style="list-style-type: none"> ● निर्देशन प्राप्त गर । ● आइ.पि.एम. (IPM) को धारणा स्पष्ट पार 	<p>मौरी पालन र आइ.पि.एम. (IPM) आइ.पि.एम. (इएः)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा ● उद्देश्य ● विधि 	१	४	५

	<ul style="list-style-type: none"> आइ.पि.एम. (IPM)को उद्देश्य बताऊ आइ.पि.एम. (IPM)को विधिको सूची बनाऊ आइ.पि.एम. (IPM)का फाइदाहरूको सूची बनाऊ मौरीपालन र आइ.पि.एम. (IPM) बीचको सम्बन्ध स्पष्ट पार मौरीपालनको लागि आइ. पि. एम. (IPM) को फाइदाका सूची बनाऊ सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	<ul style="list-style-type: none"> फाइदा मौरीपालन बीच सम्बन्ध मौरीपालनको लागि IPM को फाइदा अपनाउनु पर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने तरिका 			
३.	<p>मौरीका शत्रुहरूको रोकथाम तथा नियन्त्रण गर</p> <ul style="list-style-type: none"> निर्देशन प्राप्त गर । परिभाषा देऊ (मौरीको शत्रु, मौरीका शिकारी, मौरीको परजीवी र दुःख दिने किराहरू) मौरीको शत्रुसँग परिचित होऊ मौरीको शत्रु चिन मौरीको शत्रुहरूका प्रकारको सूची बनाऊ मौरीका शत्रुहरूको रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्ने विधिहरूको सूची बनाऊ सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	<p>मौरीका शत्रु</p> <ul style="list-style-type: none"> परिभाषा दिनुहोस् <ul style="list-style-type: none"> मौरीको शत्रु, मौरीशिकारी, मौरीका शिकारीहरू मौरीका परजीवी र मौरीलाई दुःख दिने किराहरू शत्रुहरूको पहिचान मौरीको शत्रुको किसिम <p>मौरीका शत्रुको रोकथाम तथा नियन्त्रण</p> <ul style="list-style-type: none"> विधि अपनाउनु पर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने तरिका 	१	४	५
४.	<p>मौरीलाई चार भिन्नका शत्रुबाट रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> निर्देशन प्राप्त गर्ने कमिलाको रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्ने मैन पुतलीको रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्ने शुलशुलेको रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्ने सावधानी अपनाऊने अभिलेख राख्ने 	<p>चार भिन्नका मौरीका शत्रुहरू</p> <p>कमिला</p> <ul style="list-style-type: none"> पहिचान प्रकार नियन्त्रण गर्ने तरिका <p>मैन पुतलीहरू</p> <ul style="list-style-type: none"> पहिचान प्रकार नियन्त्रण गर्ने तरिका <p>शुलशुले</p> <ul style="list-style-type: none"> पहिचान प्रकार नियन्त्रण गर्ने तरिका अपनाउनु पर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने तरिका 	१	४	५
५.	<p>घर बाहिरका शत्रुहरूको रोकथाम तथा नियन्त्रण गर</p> <ul style="list-style-type: none"> निर्देशन प्राप्त गर । पाइन मार्टेनहरूलाई रोक / नियन्त्रण गर्ने भालुहरूलाई रोकथाम / नियन्त्रण गर्ने 	<p>घर बाहिरको मौरी शत्रुहरू</p> <p>पाइन मार्टेन (मल सांग्रो)</p> <ul style="list-style-type: none"> पहिचान नियन्त्रण गर्ने तरिका मौरीको बचावका लागि भालुलाई नियन्त्रण गर्ने तरिका 	१	४	५

	<ul style="list-style-type: none"> • अरिडुगालहरूलाई रोकथाम र नियन्त्रण गर्ने • मौरी खाने चराहरूलाई रोकथाम / नियन्त्रण गर्ने • मुसाहरूको रोकथाम र नियन्त्रण गर्ने • छेपारोको रोकथाम र /नियन्त्रण गर्ने • सावधानी अपनाउने • अभिलेख राख्ने 	<ul style="list-style-type: none"> • अरिडुगालहरूलाई नियन्त्रण गर्ने तरिका • मौरी खाने चराहरूलाई नियन्त्रण गर्ने तरिका • मुसाहरूलाई नियन्त्रण गर्ने तरिका • छेपारोलाई नियन्त्रण गर्ने तरिका • अपनाउनु पर्ने सावधानी • अभिलेख राख्ने तरिका 			
६.	<p>मौरीको रोगहरूसँग परिचित हुने</p> <ul style="list-style-type: none"> • निर्देशन प्राप्त गर । • बच्चा मौरी(छाउरा)का रोगहरूसँग परिचित हुने • वयस्क मौरीका रोगहरूसँग परिचित हुने • सावधानी अपनाऊ • अभिलेख राख्ने तरिका 	<p>मौरीको रोगहरू</p> <p>बच्चा मौरीका (brood) रोगहरू</p> <ul style="list-style-type: none"> • परिचय • लक्षण <p>वयस्क मौरीका रोगहरू</p> <ul style="list-style-type: none"> • परिचय • लक्षण • अपनाउनु पर्ने सावधानी • अभिलेख राख्ने तरिका 	१	४	५
७.	<p>बच्चा मौरीमा लाग्ने अमेरिकन फुल ब्रुड रोगहरूबाट मौरीलाई बचाऊ</p> <ul style="list-style-type: none"> • निर्देशन प्राप्त गर । • बच्चा मौरीका अमेरिकन फोहोरी रोगहरूसँग परिचित होऊ • बच्चा मौरीका (brood)AFB (American Faul Brood) को रोकथाम गर्ने • सावधानी अपनाउने • अभिलेख राख्ने 	<p>बच्चा मौरीमा लाग्ने अमेरिकन (American Foul Brood) रोगहरू</p> <ul style="list-style-type: none"> • परिचय • चिन्ह/लक्षण पहिचान • रोकथाम • अपनाउनु पर्ने सावधानी • अभिलेख राख्ने तरिका 	१	४	५
८.	<p>बच्चा मौरीमा लाग्ने युरोपियन रोगहरूबाट मौरीलाई बचाऊ</p> <p>बच्चा मौरीका (brood) युरोपियन रोगहरू</p> <ul style="list-style-type: none"> • निर्देशन प्राप्त गर । • बच्चा मौरीका (brood)EFB(European Foul Brood) संग परिचित हुने • बच्चा मौरीका (brood) युरोपियन Foul रोगहरू चिन • बच्चा मौरीका (brood) युरोपियन रोगहरू रोक • सावधानी अपनाउने • अभिलेख राख्ने 	<p>बच्चा मौरीमा लाग्ने युरोपियन फोहोरी (European Foul Brood) रोगहरू</p> <ul style="list-style-type: none"> • परिचय • चिन्ह/लक्षण पहिचान • रोकथाम • अपनाउनु पर्ने सावधानी • अभिलेख राख्ने तरिका 	१	४	५
९.	<p>बच्चा मौरीमा लाग्ने साक Sac) रोगहरूबाट मौरीलाई बचाऊने</p> <ul style="list-style-type: none"> • निर्देशन प्राप्त गर । • साक_संग परिचित हुने । 	<p>बच्चा मौरीमा लाग्ने साक (Sac Foul Brood) रोगहरू</p> <ul style="list-style-type: none"> • परिचय • पहिचान 	१	४	५

	<ul style="list-style-type: none"> ● Sac brood) साक रोग चिन्ने ● बच्चा मौरीका (sac brood) साक रोगहरू रोकथाम गर्ने ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख्ने 	<ul style="list-style-type: none"> ● चिन्ह/लक्षणहरू ● रोकथाम तथा नियन्त्रण ● अपनाउनु पर्ने विशेष सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
१०.	बच्चा मौरीमा लाग्ने चक (Chalk Brood) रोगहरूबाट मौरीलाई बचाऊ <ul style="list-style-type: none"> ● निर्देशन प्राप्त गर । ● चक रोगहरूसँग परिचित होऊ ● चक ब्रुड रोगहरू चिन्ने ● बच्चा मौरीका (brood) चक ब्रुड रोगहरू रोकथाम गर्ने ● सावधानी अपनाऊने ● अभिलेख राख्ने 	बच्चा मौरीमा लाग्ने चक (Chalk Brood) रोगहरू <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● चिन्ह/लक्षण ● पहिचान ● रोकथाम ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 	१	४	५
११.	वयस्क मौरीका रोगहरू एक्राइन रोगहरूबाट मौरीलाई बचाऊने <ul style="list-style-type: none"> ● निर्देशन प्राप्त गर । ● एक्राइन रोगसँग परिचित हुने ● एक्राइन रोग चिन्ने ● एक्राइन रोग रोकथाम गर्ने ● सावधानी अपनाऊने ● अभिलेख राख्ने 	वयस्क मौरीको रोग एक्राइन रोगहरू <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● चिन्ह/लक्षण ● पहिचान ● रोकथाम ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 	१	४	५
१२.	वयस्क मौरीका रोगहरू मौरीलाई बचाऊने <ul style="list-style-type: none"> ● निर्देशन प्राप्त गर । ● एपिस नोजिमा रोगसँग परिचित हुने ● एपिस नोजिमा रोग चिन्ने ● एपिस नोजिमा रोगहरू रोकथाम गर्ने ● सावधानी अपनाऊने ● अभिलेख राख्ने 	वयस्क मौरीका रोगहरू एपिस नोजिमा <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● चिन्ह/लक्षण ● पहिचान ● रोकथाम ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 	१	४	५
१३.	अमिवाबाट रोगबाट मौरीलाई बचाऊ <ul style="list-style-type: none"> ● निर्देशन प्राप्त गर । ● अमिवाबाट रोगहरूसँग परिचित होऊ ● अमिवाबाट रोगहरू चिन्ने ● अमिवाबाट रोगहरूको लक्षण र चिन्न स्पष्ट पार ● अमिवाबाट रोगहरू रोकथाम गर्ने ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख्ने तरिका 	अमिवाबाट हुने रोग <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● चिन्ह/लक्षण ● पहिचान ● रोकथाम ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 	१	४	५
१४.	पक्षघातबाट मौरीलाई बचाऊने <ul style="list-style-type: none"> ● निर्देशन प्राप्त गर । ● पक्षघातसँग परिचित हुने 	पक्षघात <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● चिन्ह/लक्षण 	१	४	५

	<ul style="list-style-type: none"> ● पक्षघात चिन्त ● पक्षघातको लक्षण र चिन्त स्पष्ट पार्ने ● पक्षघातबाट बचाउने ● सावधानी अपनाउने ● अभिलेख राख्ने 	<ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● रोकथाम ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 				
			जम्मा	१४	५६	७०

मोड्युल :५: मौरीगोलाको स्थानान्तरण

वर्णन यो मोडचूलले मौरीको स्थानान्तरण सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप प्रदान गर्दछ ।					
उद्देश्य यो मोडचूलको अन्तमा प्रशिक्षार्थीहरू देहायका कुरामा योग्य हुनेछन्: <ul style="list-style-type: none"> ● मौरीगोला स्थानान्तरणसँग परिचित हुन ● मौरीगोला स्थानान्तरण गराउनु मौरी गोला स्थानान्तरण स्पष्ट पार					
निर्दिष्ट कार्य यो मोडचूलको उद्देश्य पूरा गर्नका लागि प्रशिक्षार्थीहरू देहायमा निर्दिष्ट कार्यहरू / सीपहरू / चरणहरू संपादन गर्ने सक्षमताका साथै ती कामसंग सम्बन्धित आवश्यक प्राविधिक ज्ञान प्राप्त गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।					
सैद्धान्तिक (९घण्टा)+ प्रयोगात्मक (१८घण्टा)= समय(२७घण्टा)				समय (घण्टा)	
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/ सीपहरू/चरणहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान	सैद्धान्तिक	प्रयोगात्मक	संपूर्ण समय
१.	मौरीगोलाको स्थानान्तरण <ul style="list-style-type: none"> ● निर्देशन प्राप्त गर । ● सम्बन्धित पढ्ने सामग्री लिने ● सम्बन्धित पढ्ने सामग्री पढ्ने ● सम्बन्धित पढ्ने सामग्री विश्लेषण गर्ने ● मौरीगोला स्थानान्तरणको परिभाषा लेख ● मौरीगोलाको परिभाषा देऊ ● मौरीगोला स्थानान्तरणको बोधको परिभाषा लेख ● सावधानी अपनाउनु ● अभिलेख राख्ने 	मौरीगोलाको स्थानान्तरण <ul style="list-style-type: none"> ● परिभाषा ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व ● प्रयोग ● सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 	१	२	३
२.	मौरीगोलाको स्थानान्तरणका कारण स्पष्ट पार्ने <ul style="list-style-type: none"> ● निर्देशन प्राप्त गर । ● सम्बन्धित पढ्ने सामग्री लेऊ ● सम्बन्धित पढ्ने सामग्री पढ ● सम्बन्धित पढ्ने सामग्री विश्लेषण गर ● मौरीगोला स्थानान्तरण गर्नु पर्ने कारण पहिचान गर ● किन मौरीगोला स्थानान्तरण गराउनु पर्छ स्पष्ट पार्ने ● सावधानी अपनाउनु ● अभिलेख राख्ने 	मौरीगोलाको स्थानान्तरण का कारण <ul style="list-style-type: none"> ● परिभाषा ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व ● प्रयोग ● गर्ने क्रम ● सावधानी अपनाउने प्रक्रिया ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	२	३
३.	स्थानान्तरण गराउने कुन मौसम स्पष्ट पार <ul style="list-style-type: none"> ● निर्देशन प्राप्त गर । ● सम्बन्धित पढ्ने सामग्री लेऊ 	मौरीगोलाको स्थानान्तरण गराउने कुन मौसम <ul style="list-style-type: none"> ● परिभाषा ● धारणा, 	१	२	३

	<ul style="list-style-type: none"> सम्बन्धित पढ्ने सामग्री पढ्ने सम्बन्धित पढ्ने सामग्री विश्लेषण गर्ने मौरीगोला बसाई सराई गर्नुपर्ने मौसम पहिचान गर्ने मौरीगोला स्थानान्तरण गर्नुपर्ने मौसम स्पष्ट पार्ने सावधानी अपनाउने अभिलेख राख्ने 	<ul style="list-style-type: none"> आवश्यकता, महत्व प्रयोग गर्ने क्रम सावधानी अपनाउने तरिका अभिलेख राख्ने तरिका 			
४.	<p>मौरीगोलाको स्थानान्तरण गराउने समय स्पष्ट पार</p> <ul style="list-style-type: none"> निर्देशन प्राप्त गर । सम्बन्धित पढ्ने सामग्री लेऊ सम्बन्धित पढ्ने सामग्री पढ सम्बन्धित पढ्ने सामग्री विश्लेषण गर मौरीगोला स्थानान्तरण गर्नुपर्ने समय पहिचान गर मौरीगोला स्थानान्तरण गर्नुपर्ने समय स्पष्ट पार सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	<p>मौरीगोलाको स्थानान्तरण गराउने समय</p> <ul style="list-style-type: none"> परिभाषा धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग गर्ने क्रम सावधानी अपनाउने प्रक्रिया अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	२	३
५.	<p>स्थानान्तरण गर्न मौरीगोला जम्मा पार</p> <ul style="list-style-type: none"> निर्देशन प्राप्त गर । स्थानान्तरण गर्ने मौरीगोला पहिचान गर्ने तयारीको लागि आवश्यक सामग्री चिन्ने । मौरीगोला तयारी पार्नुपर्ने सामग्री लेऊ मौरीगोला तयारी पार्नुपर्ने व्यवस्था मिलाऊ मौरीगोला तयारी पार्न तयार होऊ मौरीगोला जम्मा पार्ने सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	<p>स्थानान्तरण गर्न मौरीगोला पोको</p> <ul style="list-style-type: none"> परिभाषा धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग गर्ने क्रम मौरीगोला सामग्रीको पहिचान सामग्रीको लिने तरिका मिलाउने तरिका पोको पार्ने तरिका सावधानी अपनाउने प्रक्रिया अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	२	३
६.	<p>मौरीगोला स्थानान्तरण गर</p> <ul style="list-style-type: none"> निर्देशन प्राप्त गर । तयारी पारेको मौरीगोला लेऊ तयार पारेको मौरीगोला स्थानान्तरण गर्न मिलाऊने तयारी गरेको मौरीगोला स्थानान्तरण गर्ने सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	<p>पोको पारको मौरीगोला बसाई सार्ने काम</p> <ul style="list-style-type: none"> परिभाषा धारणा, आवश्यकता, महत्व मिलाउने काम सार्ने काम मौरीगोला सामग्रीको पहिचान 	१	२	३

		<ul style="list-style-type: none"> सामग्रीको लिने तरिका मिलाउने तरिका पोको पार्ने तरिका सावधानी अपनाउने प्रक्रिया अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 			
७.	स्थानान्तरण मौरी घरको दूरीको अन्तराल मिलाऊ <ul style="list-style-type: none"> निर्देशन प्राप्त गर । सारेको मौरीघारको दूरी निश्चित गर सारेको मौरी घर दूरीको व्यवस्था मिलाऊ सारेको मौरीघारको दूरी कायम गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	स्थानान्तरण गरेको मौरी घरको दूरीको अन्तराल <ul style="list-style-type: none"> परिभाषा धारणा, आवश्यकता, महत्व अन्तराल मिलाउँने काम मौरीगोला सामग्रीको पहिचान सामग्रीको लिने तरिका मिलाउने तरिका सावधानी अपनाउने प्रक्रिया अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	२	३
८.	स्थानान्तरण गरेपछि मौरी घरमा ढोकाको खोल्ने र बन्द गर्ने क्रम कायम गर <ul style="list-style-type: none"> अदेश/निर्देशन प्राप्त गर । घारमा छिर्ने मौरीघारको ढोकाको खोल्ने र बन्दगर्ने क्रमको स्पष्ट पार्ने मौरीघारको ढोकाको खोल्ने र बन्दगर्ने क्रमको आवश्यकता निर्धारण गर्ने मौरीघारको ढोकाको खोल्ने र बन्दगर्ने क्रम मिलाउने मौरीघारको ढोकाको खोल्ने र बन्दगर्ने व्यवस्था गर्ने सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	स्थानान्तरण गरेको मौरी घरको खोल्ने बन्द गर्ने ढोका <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व आवश्यकता निर्माण व्यवस्था सावधानी अपनाउने प्रक्रिया अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	२	३
९.	स्थानान्तरण गरेका मौरी घरको फाइदा स्पष्ट पार <ul style="list-style-type: none"> निर्देशन प्राप्त गर । सम्बन्धित पढ्ने सामग्री लेऊ सम्बन्धित पढ्ने सामग्री पढ सम्बन्धित पढ्ने सामग्री विश्लेषण गर स्थानान्तरण गर्ने मौरी चिन स्थानान्तरण गर्ने मौरीको फायदाको सूची बनाऊ स्थानान्तरणसर्ने मौरीको फायदा स्पष्ट पार सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	स्थानान्तरण गरेका मौरी घरको फाइदा <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व फाइदाहरू सावधानी अपनाउने प्रक्रिया अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	२	३
		जम्मा	९	१८	२७

मोड्युल :६:पराग-सेचन (Pollination) र मौरीको आहारा (Bee forage)

वर्णन

यो मोड्यूलले मौरीको पराग-सेचन र मौरीको चरन सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप प्रदान गर्दछ ।

उद्देश्य

यो मोड्यूलको अन्तमा प्रशिक्षार्थीहरू देहायका कुरामा योग्य हुनेछन्:

- पराग-सेचन र मौरीको चरनसँग परिचित होऊ

मह मौरीको लागि खुवाउने क्यालेन्डर तयार गर

निर्दिष्ट कार्य

यो मोड्यूलको उद्देश्य पूरा गर्नका लागि प्रशिक्षार्थीहरू देहायमा निर्दिष्ट कार्यहरू / सीपहरू / चरणहरू संपादन गर्ने सक्षमताका साथै ती कामसँग सम्बन्धित आवश्यक प्राविधिक ज्ञान प्राप्त गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

सैद्धान्तिक (१४घण्टा)+ प्रयोगात्मक (४२घण्टा)=समय (५६घण्टा)

समय (घण्टा)

क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/ सीपहरू/चरणहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान	समय (घण्टा)		
			सैद्धान्तिक	प्रयोगात्मक	संपूर्ण समय
१.	<p>पराग-सेचनको परिभाषा देऊ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● निर्देशन प्राप्त गर । ● सम्बन्धित पाठ्यसामग्री लेऊ ● सम्बन्धित पाठ्यसामग्री पढ ● सम्बन्धित पाठ्यसामग्री विश्लेषण गर ● पराग-सेचनको परिभाषाहरू जम्मा गर ● पराग-सेचन परिभाषा देऊ ● पराग-सेचनको पूरा परिभाषा लेख ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	<p>पराग-सेचन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● परिभाषा ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व ● प्रयोग ● सावधानी अपनाउने तरिका ● अभिलेख राख्ने तरिका 	१	३	४
२.	<p>आँफै हुने पराग-सेचनको परिभाषा देऊ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● निर्देशन प्राप्त गर । ● सम्बन्धित पाठ्यसामग्री लेऊ ● सम्बन्धित पाठ्यसामग्री पढ ● सम्बन्धित पाठ्यसामग्री विश्लेषण गर ● आँफै हुने पराग-सेचनको परिभाषा जम्मा गर ● आँफै हुने पराग-सेचन परिभाषा देऊ ● आँफै हुने पराग-सेचनको पूरा परिभाषा लेख ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	<p>आँफै हुने पराग-सेचन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● परिभाषा ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व ● प्रयोग ● सावधानी अपनाउने तरिका ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	३	४
३.	<p>पर पराग-सेचनको परिभाषा देऊ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● निर्देशन प्राप्त गर । ● सम्बन्धित पाठ्यसामग्री लेऊ ● सम्बन्धित पाठ्यसामग्री पढ ● सम्बन्धित पाठ्यसामग्री विश्लेषण गर ● क्रस पराग-सेचनको परिभाषा जम्मा गर 	<p>पर पराग-सेचन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● परिभाषा ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व ● प्रयोग ● सावधानी अपनाउने तरिका 	१	३	४

	<ul style="list-style-type: none"> पर पराग-सेचन परिभाषा देऊ पर पराग-सेचनको पूरा परिभाषा लेख सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	<ul style="list-style-type: none"> अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 			
४.	<p>पराग-सेचनको आवश्यकता/महत्व स्पष्ट पार</p> <ul style="list-style-type: none"> आदेश /निर्देशन प्राप्त गर । सम्बन्धित पाठचसामग्री लेऊ सम्बन्धित पाठचसामग्री पढ सम्बन्धित पाठचसामग्री विश्लेषण गर पराग-सेचनको आवश्यकता/ महत्व पहिचान गर पराग-सेचनको आवश्यकता/ महत्वको सूची बनाऊ पराग-सेचनको आवश्यकता/महत्व स्पष्ट पार सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	<p>पराग-सेचनको</p> <ul style="list-style-type: none"> आवश्यकता महत्व 	१	३	४
५.	<p>पराग-सेचनको लागि मौरी किन स्पष्ट पार</p> <ul style="list-style-type: none"> आदेश /निर्देशन प्राप्त गर । सम्बन्धित पाठचसामग्री लेऊ सम्बन्धित पाठचसामग्री पढ सम्बन्धित पाठचसामग्री विश्लेषण गर पराग-सेचनको लागि मौरी किन पहिचान गर पराग-सेचनको लागि मौरी किन स्पष्ट पार सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	<p>पराग-सेचनको लागि मौरी</p> <ul style="list-style-type: none"> परिभाषा धारणा, आवश्यकता कारण पहिचान महत्व छनोट प्रक्रिया सावधानी अपनाउने तरिका अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	३	४
६.	<p>पराग-सेचनको लागि राखिने आवश्यक मौरी पहिचान गर</p> <ul style="list-style-type: none"> आदेश /निर्देशन प्राप्त गर । सम्बन्धित पाठचसामग्री लेऊ सम्बन्धित पाठचसामग्री पढ पराग-सेचनको लागि राख्नको लागि आवश्यक मौरीहरूको सूची बनाऊ पराग-सेचनको लागि राख्नको लागि आवश्यक मौरीको पहिचान गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	<p>पराग-सेचनको लागि मौरीको आवश्यकता</p> <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग आवश्यक मौरीहरूको पहिचान सावधानी अपनाउने तरिका अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	३	४
७.	<p>पराग-सेचनको लागि मौरीको समूह छान</p> <ul style="list-style-type: none"> आदेश /निर्देशन प्राप्त गर । पराग-सेचनका लागि मौरीको समूह छान्ने आधार पहिचान गर पराग-सेचनको लागि मौरीगोला छान्ने आधारको सूची बनाऊ 	<p>पराग-सेचनको लागि मौरी को समूह</p> <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग 	१	३	४

	<ul style="list-style-type: none"> ● छानोट आधार अनुसार मौरीगोला जाँच ● पराग-सेचनको लागि मौरीगोला छान ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	<ul style="list-style-type: none"> ● आधारहरू ● आधार अनुसारको परीक्षण ● छनोट प्रक्रिया ● सावधानी अपनाउने तरिका ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 			
८.	घार राख्नको लागि समय निश्चित गर/छान <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● सम्बन्धित पाठचसामग्री लेऊ ● सम्बन्धित पाठचसामग्री पढ ● सम्बन्धित पाठचसामग्री विश्लेषण गर ● घार राख्ने समय पहिचान गर ● घार राख्ने समय निश्चित गर ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	घार राख्ने समय <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व र ● प्रयोग ● पहिचान ● छनोट प्रक्रिया ● सावधानी अपनाउने तरिका ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	३	४
९.	घार राख्नको लागि मौसम निश्चित गर/छान <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश /निर्देशन प्राप्त गर । ● सम्बन्धित पाठचसामग्री लेऊ ● सम्बन्धित पाठचसामग्री पढ ● सम्बन्धित पाठचसामग्री विश्लेषण गर ● घार राख्ने मौसम पहिचान गर ● घार राख्ने मौसम निश्चित गर ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	घार राख्ने मौसम <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व ● प्रयोग ● पहिचान ● निर्धारण/छनोट प्रक्रिया ● सावधानी अपनाउने तरिका ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	३	४
१०.	घार राख्नको लागि ठाँउ/ क्षेत्र छान <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश /निर्देशन प्राप्त गर । ● सम्बन्धित पाठचसामग्री लेऊ ● सम्बन्धित पाठचसामग्री पढ ● सम्बन्धित पाठचसामग्री विश्लेषण गर ● घार राख्ने ठाँउ/क्षेत्र पहिचान गर ● घार राख्न ठाँउ/क्षेत्र निश्चित गर ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	घार राख्ने स्थान <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व ● प्रयोग ● पहिचान ● निर्धारण /छनोट प्रक्रिया ● सावधानी अपनाउने तरिका ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	३	४
११.	नेपालमा पाइने मौरीको चरन र त्यसको फुल्ने समयको सूची बनाऊ <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश /निर्देशन प्राप्त गर । ● सम्बन्धित पाठचसामग्री लेऊ ● सम्बन्धित पाठचसामग्री पढ ● सम्बन्धित पाठचसामग्री विश्लेषण गर ● नेपालमा पाइने मौरीको आहारा पहिचान गर ● नेपालमा पाइने मौरीको आहाराको फुल्ने समय पहिचान गर 	नेपालमा पाइने मौरीको चरन <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व ● प्रयोग ● पहिचान ● निर्धारण /छनोट प्रक्रिया ● सावधानी अपनाउने तरिका ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया नेपालमा पाइने मौरीको चरनका	१	३	४

	<ul style="list-style-type: none"> नेपालमा पाइने मौरीको चरन र त्यस्को फूलने समयको सूची बनाऊ सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	लागि फूल फूलने समय <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग पहिचान सावधानी अपनाउने तरिका अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 			
१२.	मौरीद्वारा पराग-सेचन हुने बाली पहिचान गर <ul style="list-style-type: none"> आदेश /निर्देशन प्राप्त गर । सम्बन्धित पाठचसामग्री लेऊ सम्बन्धित पाठचसामग्री पढ सम्बन्धित पाठचसामग्री विश्लेषण गर मौरीद्वारा पराग-सेचन हुने बालीको सूची बनाऊ मौरीद्वारा पराग-सेचन हुने बाली पहिचान गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	मौरीले पराग-सेचन गर्ने बाली <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग पहिचान सावधानी अपनाउने तरिका अभिलेख राख्ने प्रक्रिया सावधानी अपनाउने तरिका अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	३	४
१३.	मौरीद्वारा पराग -सेचन हुने बाली र घारको दूरी निश्चित गर/उल्लेख गर <ul style="list-style-type: none"> आदेश /निर्देशन प्राप्त गर । सम्बन्धित पाठचसामग्री लेऊ सम्बन्धित पाठचसामग्री पढ सम्बन्धित पाठचसामग्री विश्लेषण गर मौरीले पराग-सेचन गर्ने बाली र मौरीघार बीचको दूरी पत्ता लगाऊ मौरीले पराग -सेचन गर्ने बालीको दूरी निश्चित गर/ उल्लेख गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	मौरीले पराग -सेचन गर्ने बाली <ul style="list-style-type: none"> पहिचान धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग पहिचान मौरीघारको दूरी निर्धारण/छनोट_प्रक्रिया सावधानी अपनाउने तरिका अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	१	१
१४.	मौरीको लागि खुवाउने क्यालेन्डर तयार गर <ul style="list-style-type: none"> आदेश /निर्देशन प्राप्त गर । मौरीलाई खुवाउने क्यालेन्डरको नमूना लेऊ मौरीलाई खुवाउने क्यालेन्डरको नमूना पढ मौरीलाई खुवाउने क्यालेन्डरको नमूना विश्लेषण गर मौरीलाई खुवाउने क्यालेन्डरको भागको सूची बनाऊ मौरीलाई खुवाउने क्यालेन्डर तयार गर्नको लागि आवश्यक सूचना जम्मा गर नमूना अनुसार मौरीलाई खुवाउने 	मह मौरीको लागि खुवाउने क्यालेन्डर <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग भागहरू निर्माणका सूचनाहरू पहिचान निर्माणका सूचनाहरू निर्धारण/छनोट_प्रक्रिया तयारी गर्ने तरिका सावधानी अपनाउने तरिका अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	२	५	७

	क्यालेन्डर तयार गर • सावधानी अपनारु • अभिलेख राख				
		जम्मा	१४	४२	५६

मोड्युल :७: मौरीपालन व्यवसायको लागि कार्य योजना

वर्णन यो मोडचूलले मौरीपालन व्यवसायको लागि योजनाको तयारी सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप प्रदान गर्दछ ।					
उद्देश्य यो मोडचूलको अन्तमा प्रशिक्षार्थीहरू देहायका कुरामा योग्य हुनेछन्ः					
<ul style="list-style-type: none"> ● मौरीपालन व्यवसायको लागि योजनासँग परिचित हुन ● मौरीपालन व्यवसायको लागि योजना तयार गर्न 					
निर्दिष्ट कार्य यो मोडचूलको उद्देश्य पूरा गर्नका लागि प्रशिक्षार्थीहरू देहायमा निर्दिष्ट कार्यहरू / सीपहरू / चरणहरू संपादन गर्ने सक्षमताका साथै ती कामसंग सम्बन्धित आवश्यक प्राविधिक ज्ञान प्राप्त गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।					
सैद्धान्तिक (४घण्टा)+ प्रयोगात्मक (१६घण्टा)=समय (२०घण्टा)				समय (घण्टा)	
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/ सीपहरू/चरणहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान	सैद्धान्तिक	प्रयोगात्मक	संपूर्ण समय
१.	मौरीपालन व्यवसायको लागि योजनासँग परिचित होऊ <ul style="list-style-type: none"> ● निर्देशन प्राप्त गर । ● मौरीपालन व्यवसायको लागि योजनाको नमूना लेऊ ● मौरीपालन व्यवसायको लागि योजनाको नमूना पढ ● मौरीपालन व्यवसायको लागि योजनाको नमूना विश्लेषण गर ● मौरीपालन व्यवसायको लागि योजनासँग परिचित होऊ ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	मौरीपालन व्यवसायको योजना <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व ● प्रयोग ● नमूना ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	०.५	२	२.५
२.	मौरीपालन व्यवसायको लागि योजनाको ढाँचा सँग परिचित हुने <ul style="list-style-type: none"> ● निर्देशन प्राप्त गर । ● मौरीपालनव्यवसाय योजनाढाँचा लेऊ ● मौरीपालनव्यवसाय योजनाढाँचा अध्ययन गर (फर्मेट) ● मौरीपालनव्यवसाय योजनाढाँचा विश्लेषण गर (फर्मेट) ● मौरीपालनव्यवसाय योजनाढाँचासँग परिचित होऊ ● सुरक्षित सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	मौरीपालन व्यवसायको लागि योजनाको ढाँचा <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व ● पहिचान ● प्रयोग ● ढाँचा नमूना ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	०.५	२	२.५
३.	मौरीपालन व्यवसायको लागि योजनाको अंगको भाग चिन <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश /निर्देशन प्राप्त गर । ● मौरीपालन व्यवसायको लागि योजनाको नमूना लेऊ ● मौरीपालन व्यवसायको लागि योजनाको नमूना पढ 	मौरीपालन व्यवसायको लागि योजनाका अंग <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व 	०.५	२	२.५

	<ul style="list-style-type: none"> मौरीपालन व्यवसायको लागि योजनाको नमूना विश्लेषण गर मौरीपालन व्यवसायको लागि योजनाको अंगको भाग चिन सुरक्षित सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	<ul style="list-style-type: none"> पहिचान प्रयोग मौरीपालन व्यवसायको लागि योजनाको नमूना मौरीपालन व्यवसायको लागि योजनाको अंगहरू ढाँचा नमूना अपनाउनु पर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 			
४.	सम्बन्धित सूचना जम्मा गर <ul style="list-style-type: none"> आदेश /निर्देशन प्राप्त गर । जम्मा गर्नु पर्ने सम्बन्धित सूचनाको सुचि बनाऊ जम्मा गर्नु पर्ने सम्बन्धित सूचना चिन जम्मा गर्नु पर्ने सम्बन्धित सूचनाको स्रोत चिन सम्बन्धित सूचना जम्मा गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	सम्बन्धित सूचना <ul style="list-style-type: none"> परिचय धारणा, आवश्यकता, महत्व पहिचान स्रोत जम्मा गर्ने काम मौरीपालन व्यवसाययोजनाका अंगहरू अपनाउनु पर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	०.५	२	२.५
५.	ढाँचामा सूचना राख <ul style="list-style-type: none"> आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । सम्बन्धित जानकारी लेऊ जानकारी विश्लेषण गर मौरीपालन व्यवसाय योजनाढाँचा लेऊ मौरीपालन व्यवसाय योजनाढाँचामा जानकारी भर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	ढाँचामा सूचना <ul style="list-style-type: none"> परिचय धारणा, आवश्यकता, महत्व विश्लेषण पहिचान स्रोत जम्मा गर्ने काम अपनाउनु पर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	०.५	२	२.५
६.	मौरीपालन व्यवसायको लागि योजना तयार गर <ul style="list-style-type: none"> आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । सम्बन्धित जानकारी लेऊ मौरीपालन व्यवसाय योजनाको नमूना लेऊ जानकारी विश्लेषण गर मौरीपालन व्यवसाययोजना तयार गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	मौरीपालन व्यवसायको योजना <ul style="list-style-type: none"> परिचय धारणा, आवश्यकता महत्व प्रयोग नमूना सम्बन्धित जानकारी तयारी अपनाउनु पर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	०.५	२	२.५
७.	मौरीपालन व्यवसायको लागि योजना प्रुफपढको अन्तिम रूप तयार गर	मौरीपालन व्यवसाय योजना प्रुफ <ul style="list-style-type: none"> परिचय 	०.५	२	२.५

	<ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● मौरीपालन व्यवसायको लागि योजना लेऊ ● मौरीपालन व्यवसाययोजना बोक ● मौरीपालन व्यवसाय योजनाको पुफ पढ ● सुरक्षँ सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	<ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता ● महत्व ● प्रयोग ● प्रूफ ● सम्बन्धित जानकारी ● तयारी ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 			
द.	<p>मौरीपालन व्यवसायको लागि योजनाको अन्तिम निर्णय गर</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश /निर्देशन प्राप्त गर । ● मौरीपालन व्यवसायको लागि योजना लेऊ ● मौरीपालन व्यवसायको लागि योजना बोक ● मौरीपालन व्यवसायको लागि योजना फेरि पढ ● गलति/भूल खोज ● गलति भएको सुधार ● मौरीपालन व्यवसायको लागि योजनाको अन्तिम रूप देउ ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	<p>मौरीपालन व्यवसायको लागि योजनाको अन्तिम निर्णय</p> <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● धारणा, ● आवश्यकता ● महत्व ● प्रयोग ● नमूना ● सम्बन्धित जानकारी ● तयारी ● गलतीहरू ● गलती सुधार ● अन्तिम निर्णय ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	०.५	२	२.५
		जम्मा	४	१६	२०

मोड्युल :८: मह काढने काम

वर्णन यो मोडचूलले मह उत्पादनको सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप प्रदान गर्दछ ।					
उद्देश्य यो मोडचूलको अन्तमा प्रशिक्षार्थीहरू देहायका कुरामा योग्य हुनेछन्ः					
<ul style="list-style-type: none"> ● मह उत्पादनसँग परिचित हुन ● मह उत्पादन गर्न/निकाल्न सक्नु 					
निर्दिष्ट कार्य यो मोडचूलको उद्देश्य पूरा गर्नका लागि प्रशिक्षार्थीहरू देहायमा निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू /चरणहरू संपादन गर्ने सक्षमताका साथै ती कामसंग सम्बन्धित आवश्यक प्राविधिक ज्ञान प्राप्त गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।					
सैद्धान्तिक (८घण्टा)+ प्रयोगात्मक (१६घण्टा)=समय (२४घण्टा)			समय (घण्टा)		
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/ सीपहरू/चरणहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान	सैद्धान्तिक	प्रयोगात्मक	संपूर्ण समय
१.	घारबाट चौकोस हटाऊ <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● घार चिन ● घारको चौकोस चिन ● घारबाट चौकोस हटाऊ ● सुरक्षै सावधानी अपनाउने ● अभिलेख राख 	घारको चौकोस <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व ● प्रयोग ● पहिचान ● हटाउने प्रक्रिया ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	२	३
२.	घारमा धुवाँ छोड <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● धुवाँ छोड्नु पर्ने घार चिन ● घारमा धुवाँ छोड्न मिलाऊ/तयारि गर ● घारमा धुवाँ छोड ● सुरक्षै सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	घारमा धुवाँ लगाउने <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व ● प्रयोग ● घार चिन्दै ● तयारी ● प्रक्रिया ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	२	३
३.	महबाट मौरीलाई हटाऊ <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● सुद्ध मह चिन ● मह घार चिन ● सुद्ध महबाट हटाउनु पर्ने मौरी पहिचान गर ● सुद्ध महबाट मौरीलाई हटाऊ ● मह घार हटाऊ ● सुरक्षै सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	अति राम्रो मह पहिचान मह घर पहिचान महबाट मौरीलाई हटाउने <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता, ● मह रहने भाग पत्ता लगाउने ● मह भएको घार पत्ता लागउने ● मह निकाल्ने घार अलग्याउने ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	२	३
४.	महकोषको ढकनी हटाऊ	महकोषको ढकनी	१	२	३

	<ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● महकोषको ढकनी हटाउनु पर्ने धारणा/ विधि स्पष्ट पार ● काँटाले महकोषको ढकनी हटाऊ ● छुरिले महकोषको ढकनी हटाऊ ● सुरक्षै सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	<ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व ● प्रयोग ● काँटाले महकोषको ढकनी_हटाउने प्रक्रिया ● खुल्ला गर्ने छुरिसँग महकोषको ढकनी_हटाउने प्रक्रिया ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 			
५.	मह काढ <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● मह काढ्न सामान तयार गर ● मह निकाल ● सुरक्षै सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	मह काढ्नु <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व ● प्रयोग ● मह काढ्ने सामानहरू ● मह काढ्ने तरिका ● मह निकाल्ने तरिका ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	२	३
६.	मह छान्न <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● मह छान्ने सामान तयार गर ● मह छान्न ● सुरक्षै सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	मह छान्दै <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व ● प्रयोग ● सामानको तयारी ● मह छान्ने तरिका ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	२	३
७.	मह प्रशोधन गर <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● महको पाक्ने विधिको धारणा स्पष्ट पार ● मह प्रशोधन गर्ने प्रकृया स्पष्ट पार ● मह प्रशोधन प्रकृया अपनाऊ ● सुरक्षै सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	मह प्रशोधन <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व ● प्रयोग ● प्रक्रिया ● अपनाउनु पर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	२	३
८.	भाँडामा मह खन्याऊ <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● सामान तयारी गर ● भाँडा सफा गर ● भाँडामा मह खन्याऊ ● सुरक्षै सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	मह राख्ने सामान <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व ● प्रयोग ● छान्ने तरिका ● सफा गर्ने तरिका ● मह खन्याउने तरिका 	१	२	३

		<ul style="list-style-type: none"> • भण्डारण तरिका • अपनाउनु पर्ने सावधानी • अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 			
		जम्मा	८	१६	२४

मोड्युल :९: मौरीका उत्पादनहरु, प्रशोधन र बजारीकरण

वर्णन

यो मोड्यूलले मौरीका उत्पादनहरु, प्रशोधन र बजारीकरण सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप प्रदान गर्दछ ।

उद्देश्य

यो मोड्यूलको अन्तमा प्रशिक्षार्थीहरू देहायका कुरामा योग्य हुनेछन्:

- मौरीको उत्पादन प्रशोधन गर्न
- मोरी तथा मौरीजन्य उत्पादन
- मौरी वस्तुको बजारीकरण गर्न

उप मोड्युल:

- मौरीको उत्पादनप्रशोधन
- मौरीबाट उत्पादित वस्तुको बजारीकरण

सब मोड्युल:१: मौरीको उत्पादनहरु र प्रशोधन गर्ने प्रकृया

वर्णन

यो सब मोड्यूलले मौरीको उत्पादन र प्रशोधन प्रकृया सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप प्रदान गर्दछ ।

उद्देश्य

यो मोड्यूलको अन्तमा प्रशिक्षार्थीहरू देहायका कुरामा योग्य हुनेछन्:

- मह प्रशोधन गर्न
- मौरीको मैन प्रशोधन गर्न
- कूट जम्मा गर्न
- मौरीको बिषको प्रयोग बताउन
- रोयल जेल्ली (शाही खुराक)उत्पादन विधिसँग परिचित हुन
- प्रोपोलिस् (मोरी चोप)को संकलनसंग परिचित हुन

निर्दिष्ट कार्य

यो मोड्यूलको उद्देश्य पूरा गर्नका लागि प्रशिक्षार्थीहरू देहायमा निर्दिष्ट कार्यहरू / सीपहरू संपादन गर्ने सक्षमताका साथै ती कामसंग सम्बन्धित आवश्यक प्राविधिक ज्ञान प्राप्त गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

सैद्धान्तिक (६घण्टा)+ प्रयोगात्मक (२४घण्टा)= जम्मा समय (३० घण्टा)			समय (घण्टा)		
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/ सीपहरू/चरणहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान	सैद्धान्तिक	प्रयोगात्मक	संपूर्ण समय
१।	<p>मह प्रशोधन गर</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ महसँग परिचित होऊ <ul style="list-style-type: none"> ■ आदेश/निर्देशन प्राप्त गर ■ अवधारणा (के हो?) स्पष्ट पार ■ मौरीले मह बनाउने तरिका स्पष्ट पार ■ महका गुणहरूको सूची बनाऊ ■ महका संरचनाको सूची बनाऊ ■ सावधानी अपनाऊ ■ अभिलेख राख ➤ मह काढ / निकाल <ul style="list-style-type: none"> ■ आदेश/निर्देशन प्राप्त गर ■ मह काढ्ने उपयुक्त काँइयो (छुरा)पहिचान गर ■ मह काढ्ने उपयुक्त काँइयो (छुरा)छनोट गर ■ मह काढ्ने विधि बताऊ ■ मह काढ्दा अपनाउनु पर्ने सावधानी बताऊ ■ मह काढ्ने विधिले मह काढ ■ सावधानी अपनाऊ ■ अभिलेख राख ➤ महको प्रयोग सूची बनाऊ/स्पष्ट पार <ul style="list-style-type: none"> ■ आदेश/निर्देशन प्राप्त गर ■ स्वस्थ खानाका रूपमा महको प्रयोग बारे बताऊ ■ एण्टिबायोटिक्सका रूपमा महको 	<p>मौरीले मह बनाउने प्रकृया</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ महसँग चिन्ने तरिका <ul style="list-style-type: none"> ■ अवधारणा ■ मौरीले मह बनाउने तरिका ■ भौतिक गुणहरू ■ राशायनिक संरचना ■ अपनाउनुपर्ने सावधानी ■ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ➤ मह प्रशोधन <ul style="list-style-type: none"> ■ मह काढ्ने काँइयो (छुरा) ■ मह काढ्ने विधि अपनाउनुपर्ने सावधानी ■ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ➤ महको प्रयोग <ul style="list-style-type: none"> ■ स्वस्थ खानाका रूपमा ■ एण्टिबायोटिक्स औषधिका रूपमा ■ एण्टि सेप्टिक्स औषधिका रूपमा ■ अपनाउनुपर्ने सावधानी ■ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	४	५

	<ul style="list-style-type: none"> प्रयोग बारे बताऊ ▪ एण्टिसेप्टिक्सका रूपमा महको प्रयोग बारे बताऊ ▪ औषधिकारूपमा महको प्रयोग बारे बताऊ ▪ सावधानी अपनाऊ ▪ अभिलेख राख 				
२।	<p>मौरीको मैनको प्रशोधन गर</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <u>मैनसँग परिचित होऊ</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ आदेश/निर्देशन प्राप्त गर ▪ अवधारणा बताऊ ▪ मौरीले मैन बनाउने तरिका बताऊ ▪ मौरीको मैनका भौतिक गुणहरूको सूची बनाऊ ▪ सावधानी अपनाऊ ▪ अभिलेख राख ➤ <u>मैन जम्मा गर</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ आदेश/निर्देशन प्राप्त गर ▪ मैनको पहिचान गर ▪ मैन जम्मा गर्न तयारी गर ▪ मैन जम्मा गर ▪ सावधानी अपनाऊ ▪ अभिलेख राख ➤ <u>मैन प्रशोधन गर</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ आदेश/निर्देशन प्राप्त गर ▪ मैन बनाउने प्रकृया स्पष्ट पार ▪ रासायनिक संरचनाको सूची बनाऊ ▪ मैन प्रशोधनउपकरणको सूची बनाऊ ▪ मैन प्रशोधनउपकरणको प्रयोग गर ▪ मैन प्रशोधन विधिको सूची बनाऊ ▪ मैनको प्रशोधन विधिको प्रयोग गर ▪ मैन उत्पादन गर ▪ सावधानी अपनाऊ ▪ अभिलेख राख ➤ <u>मैनको प्रयोग सूची बनाऊ बताऊ</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ आदेश/निर्देशन प्राप्त गर ▪ मैनको प्रयोगहुने कुराको सूची बनाऊ ▪ औषधिकारूपमा मैनको प्रयोग बारे बताऊ ▪ मैनबत्तीकारूपमा मैनको प्रयोग बारे बताऊ ▪ सावधानी अपनाऊ 	<p>मौरीको मैन बनाउने प्रकृया</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <u>मैनको</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ पहिचान अवधारणा ▪ मौरीले मैन बनाउने तरिका ▪ भौतिक गुणहरू ▪ अपनाउनुपर्ने सावधानी ▪ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ➤ <u>मैन संकलन</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ धारणा ▪ आवश्यकता ▪ महत्व ▪ प्रयोग ▪ संकलन प्रकृया ▪ अपनाउनुपर्ने सावधानी ▪ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ➤ <u>मैन प्रशोधन</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ उपकरण ▪ प्रशोधन विधि ▪ अपनाउनुपर्ने सावधानी ▪ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ➤ <u>मैनको प्रयोग</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ औषधिकारूपमा ▪ मैनबत्तीकारूपमा ▪ अपनाउनुपर्ने सावधानी ▪ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	४	५

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ अभिलेख राख 				
३।	<p>पराग जम्मा गर</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर ● परागको अवधारणा बताऊ ● परागको (कूट) गुणहरू स्पष्ट पार ● परागको प्रयोग हुने कुराको सूची बनाऊ ● पराग संकलनको अवधारणा स्पष्ट पार ● पराग संकलन विधिको सूची बनाऊ ● पराग संकलन विधि बताऊ ● पराग संकलन विधिले पराग जम्मा गर ● पराग भण्डारण गर ● सावधानी लेऊ ● अभिलेख राख 	<p style="text-align: center;">❖</p> <p>पराग संकलन</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ अवधारणा ▪ राशायनिक गुणहरू ▪ प्रयोग ▪ संकलन विधि ▪ भण्डारण ▪ अपनाउनुपर्ने सावधानी ▪ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	४	५
४।	<p>मौरीको बिषको प्रयोग बताऊ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर ● मौरीको बिषको अवधारणा स्पष्ट पार ● मौरीको बिषको संरचना स्पष्ट पार ● औषधिमा मौरीको बिषको प्रयोग बारे बताऊ ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	<p>मौरीको बिष</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ अवधारणा ▪ संरचना ▪ औषधिमा प्रयोग ▪ अपनाउनु पर्ने सावधानी ▪ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	४	५
५।	<p>शाही जेलि उत्पादनको विधिसँग परिचित होऊ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर ● शाही जेलीको अवधारणा स्पष्ट पार ● शाही जेलीको राशायनिक संरचना स्पष्ट पार ● शाही जेलीको प्रयोग बारे बताऊ ● शाही जेली उत्पादनको विधि स्पष्ट पार ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	<p>शाही जेलि</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ अवधारणा ▪ संरचना ▪ प्रयोग ▪ शाही जेल उत्पादन विधि ▪ अपनाउनु पर्ने सावधानी ▪ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	४	५
६।	<p>प्रोपोलिस्को जम्मा गर्ने संग परिचित होऊ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर ● प्रोपोलिस्(मौरी चोप)को अवधारणा स्पष्ट पार ● प्रोपोलिस्(मौरी चोप)को राशायनिक संरचना बताऊ ● प्रोपोलिस्(मौरी चोप)को प्रयोग बारे बताऊ ● प्रोपोलिस्(मौरी चोप)कोसंकलन बारे 	<p>प्रोपोलिस्को जम्मा गर्दै</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ अवधारणा ▪ संरचना ▪ प्रयोग ▪ जम्मा गर्दै ▪ सावधानी ▪ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	१	४	५

	बतारु • सावधानी अपनारु • अभिलेख राख				
		जम्मा	६	२४	३०

सब मोड्युल :२: मौरीबाट उत्पादित वस्तुको बजारीकरण

वर्णन

यो मोड्यूलले मौरीबाट उत्पादित वस्तुको बजारीकरण सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप प्रदान गर्दछ ।

उद्देश्य

यो मोड्यूलको अन्तमा प्रशिक्षार्थीहरू देहायका कुरामा योग्य हुनेछन्:

- मौरीबाट उत्पादित वस्तुको बजार चिन्न
- मौरीबाट उत्पादित वस्तुको बजारीकरण गर्न
- मौरीबाट उत्पादित वस्तुको बजारीकरण गर्न

निर्दिष्ट कार्य

यो मोड्यूलको उद्देश्य पूरा गर्नका लागि प्रशिक्षार्थीहरू देहायमा निर्दिष्ट कार्यहरू / सीपहरू / चरणहरू संपादन गर्ने सक्षमताका साथै ती कामसंग सम्बन्धित आवश्यक प्राविधिक ज्ञान प्राप्त गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

सैद्धान्तिक (८घण्टा)+ प्रयोगात्मक (१८घण्टा)= संपूर्ण समय (२६घण्टा)			समय (घण्टा)		
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/ सीपहरू/चरणहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान	सैद्धान्तिक	प्रयोगात्मक	संपूर्ण समय
१।	<p>बजार सर्भे गर</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● बजार सर्भेका लागि योजना बनाऊ ● बजार सर्भेको तयारी गर ● बजार सर्भे गर ● बजार सर्भेको प्रतिवेदन तयार गर ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	<p>बजार सर्भे</p> <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व र ● प्रयोग ● बजार सर्भे योजना ● बजार सर्भेको तयारी ● बजार सर्भे(बजार अनुगमन) प्रक्रिया ● बजार सर्भे प्रतिवेदन ● अपनाउनुपर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	०.५	१	१.५
२।	<p>बजार विश्लेषण गर</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर ● बजार विश्लेषणको लागि योजना बनाऊ ● बजार विश्लेषणको तयारी गर ● बजार विश्लेषण गर ● बजार विश्लेषणको प्रतिवेदन तयार गर ● सावधानी अपनाऊ ● अभिलेख राख 	<p>बजार विश्लेषण</p> <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व ● प्रयोग ● योजना ● तयारी ● प्रकृया ● प्रतिवेदन ● अपनाउनुपर्ने सावधानी ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	०.५	१	१.५
३।	<p>माग संकलन गर</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । ● माग संकलन गर्ने योजना बनाऊ ● माग संकलनको तयारी गर ● माग संकलन गर ● माग संकलनको विवरण तयार गर 	<p>माग</p> <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता, ● महत्व ● प्रयोग ● संकलनको योजना 	०.५	१	१.५

	<ul style="list-style-type: none"> सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	<ul style="list-style-type: none"> संकलनको तयारी संकलन प्रकृया संकलनको प्रतिवेदन अपनाउनुपर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 			
४।	बजार पहिचान <ul style="list-style-type: none"> आदेश /निर्देशन प्राप्त गर । बजार पहिचान गर्न योजना बनाऊ बजार पहिचानको तयारी गर बजार पहिचान गर बजार पहिचान गरेको विवरण तयार गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	बजार <ul style="list-style-type: none"> पहिचान अवधारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग पहिचानको लागि योजना पहिचानको तयारी पहिचान प्रकृया पहिचान प्रतिवेदन अपनाउनुपर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	०.५	१	१.५
५।	मौरीको बजारयोग्य उत्पादन तयार गर <ul style="list-style-type: none"> आदेश/निर्देशन प्राप्त गर मौरीका बजारयोग्य उत्पादनको योजना बनाऊ मौरीका बजारयोग्य उत्पादन तयार गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	मौरीको बजारयोग्य उत्पादन <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग तयारिको योजना तयारी अपनाउनुपर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	०.५	१	१.५
६।	मौरीका बजारयोग्य उत्पादनको ग्रेडिङ्ग गर <ul style="list-style-type: none"> आदेश/निर्देशन प्राप्त गर मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तु ग्रेडिङ्ग(छनौट) गर्न योजना बनाऊ मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तु ग्रेडिङ्ग गर्न व्यवस्था मिलाऊ ग्रेडिङ्ग गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	मौरीका बजारयोग्य उत्पादन <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग ग्रेडिङ्ग(छनौट) योजना ग्रेडिङ्गको तयारी ग्रेडिङ्ग प्रकृया अपनाउनुपर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	०.५	१	१.५
७।	मौरीका बजारयोग्य उत्पादन पोको पार <ul style="list-style-type: none"> आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । भर्ने/पोको पार्ने योजना बनाऊ भर्ने/पोको पार्न तयार गर भर/पोको पार सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	मौरीका बजारयोग्य उत्पादन <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग भर्ने/पोको पार्ने योजना भर्ने/पोको पार्ने तयारी भर्ने/पोको पार्ने तरिका अपनाउनुपर्ने सावधानी 	०.५	१	१.५

		<ul style="list-style-type: none"> अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 			
८।	मौरीका बजारयोग्य उत्पादन लेभल गर <ul style="list-style-type: none"> आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । मौरीको बजारयोग्य उत्पादनलाई लेभल गर्ने योजना बनाऊ मौरीको बजारयोग्य उत्पादनलाई लेभल गर्न तयार गर मौरीको बजारयोग्य उत्पादनलाई लेभल गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	मौरीका बजारयोग्य उत्पादन <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग लेभलको योजना लेभलको तयारी लेभल गर्ने तरिका अपनाउनुपर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	०.५	१	१.५
९।	मौरीका बजारयोग्य उत्पादनको <ul style="list-style-type: none"> आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । प्रति मात्रा संपूर्ण मूल्य हिसाब गर प्रति इकाई कूल मूल्य हिसाब गर प्रति मात्रा परिवर्तनीय मूल्य हिसाब गर मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तुको मूल्य हिसाबको विवरण तयार गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	मौरीका बजारयोग्य उत्पादन मूल्य हिसाब गर्दै <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग प्रति इकाईको कूल मूल्य हिसाब प्रति इकाई निर्धारित मूल्य हिसाब प्रति इकाई परिवर्तनीय मूल्य हिसाब बजारयोग्य मौरीका उत्पादनको मूल्य हिसाबको तयारी अपनाउनुपर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	०.४	१	१.४
१०।	समान उत्पादनको बजार मूल्य संकलन गर <ul style="list-style-type: none"> आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । समान उत्पादनको बजार मूल्य संकलन योजना बनाऊ समान उत्पादनको बजार मूल्य संकलनको तयारी समान उत्पादनको बजार मूल्य संकलन गर समान उत्पादनको बजार मूल्य संकलन प्रतिवेदन तयार गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	समान उत्पादनको बजार मूल्य <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग संकलन योजना निर्माण संकलन तयारी संकलन प्रकृया संकलन प्रतिवेदन तयारी अपनाउनुपर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	०.४	१	१.४
११।	नाफा निश्चित गर <ul style="list-style-type: none"> आदेश /निर्देशन प्राप्त गर । नाफा निश्चित गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराको सूची बनाऊ नाफा निर्धारणको योजना बनाऊ नाफा निर्धारण गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	नाफा फरक निश्चित <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग ध्यान दिनु पर्ने कुरा योजना निर्माण नाफा निश्चित गर्ने तरिका 	०.४	१	१.४

		<ul style="list-style-type: none"> अपनाउनुपर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 			
१२।	मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तुको मूल्य निर्धारण गर <ul style="list-style-type: none"> आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तुको मूल्य निर्धारण योजना बनाऊ मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तुको मूल्य तोक्न तयारी गर मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तुको मूल्य तोक मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तुको मूल्यको सूची तयार गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तुको मूल्य निर्धारण <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग मूल्य निर्धारण योजना निर्माण मूल्य निर्धारण तयारी मूल्य मूल्यको सूची तयारी प्रक्या अपनाउनुपर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	०.४	१	१.४
१३।	मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तु राख <ul style="list-style-type: none"> आदेश/निर्देशन प्राप्त गर मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तु भण्डारण गर्ने योजना बनाऊ मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तु राख्नको लागि तयार गर मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तु बेचन राख सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तु राख्ने योजना <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग राख्ने योजना राख्ने तयारी राख्ने प्रक्या बेचन राख्ने तरीका अपनाउनुपर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	०.४	१	१.४
१४।	मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तु बिक्रीको प्रचार गर <ul style="list-style-type: none"> आदेश/निर्देशन प्राप्त गर मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तु बिक्रीको प्रचारको लागि योजना बनाऊ मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तु बिक्रीको प्रचारको तयार गर मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तु बिक्रीको प्रचार गर प्रचारको क्रियाकलापको विवरण तयार गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तु बिक्रीको प्रचार <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग योजना तयार प्रक्या प्रतिवेदन तयारी अपनाउनुपर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	०.४	१	१.४
१५।	मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तु बेच <ul style="list-style-type: none"> आदेश/निर्देशन प्राप्त गर मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तु बिक्रीको योजना बनाऊ मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तु बिक्रीको तयार गर मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तु बेच 	मौरीबाट उत्पादित बजारयोग्य वस्तु बिक्री <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग योजना निर्माण तयारी 	०.४	१	१.४

	<ul style="list-style-type: none"> बिक्रीको प्रतिवेदन तयार गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	<ul style="list-style-type: none"> प्रकृया प्रतिवेदन अपनाउनुपर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 			
१६।	नाफा/घाटा हिसाब गर <ul style="list-style-type: none"> आदेश/निर्देशन प्राप्त गर । लगानी हिसाब गर बिक्री हिसाब गर नाफा/घाटा हिसाब गर सामान्य नाफा र घाटाको प्रतिवेदन तयार गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	नाफा /घाटा हिसाब <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग लगानी हिसाब बिक्री हिसाब नाफा/घाटा हिसाब सामान्य नाफा र घाटाको प्रतिवेदन अपनाउनुपर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	०.४	१	१.४
१७।	पुर्नलगानि योजना तयार गर <ul style="list-style-type: none"> आदेश /निर्देशन प्राप्त गर । पुर्नलगानि योजनाको नमूना लेऊ पुर्नलगानि योजना तयार गर्नको लागि आवश्यक सुचना जम्मा गर पुर्नलगानि योजना तयार गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	पुर्नलगानि योजना <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व प्रयोग नमूना तयार गर्न आवश्यक जानकारी संकलन प्रकृया तयारी प्रकृया अपनाउनुपर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	०.४	१	१.४
१८।	मौरी पालन व्यवसायको लागि नया योजना तयार गर <ul style="list-style-type: none"> आदेश /निर्देशन प्राप्त गर । मौरी पालन व्यवसायको लागि नया योजनाको नमूना लेऊ मौरी पालन व्यवसायको लागि नया योजना तयार गर्नको लागि आवश्यक सुचना जम्मा गर मौरी पालन व्यवसायको लागि नया योजना तयार गर सावधानी अपनाऊ अभिलेख राख 	मौरी पालन व्यवसाय योजना <ul style="list-style-type: none"> धारणा, आवश्यकता, महत्व र प्रयोग नमूना आवश्यक तथ्याङ्क संकलन तयारी प्रकृया अपनाउनुपर्ने सावधानी अभिलेख राख्ने प्रक्रिया 	०.४	१	१.४
		जम्मा	८	१८	२६
		कूल जम्मा	९४	२९६	३९०

मोड्युल १०: साधारण मोड्युल

वर्णन

यो मोड्यूलले प्रयोगात्मक गणित, व्यवसाय स्वास्थ्य र सुरक्षा, प्राथमिक चिकित्सा, एच आइ भि/एड्स, संचार एवं सानो व्यवसाय व्यवस्थापन सम्बन्धी ज्ञान र सीप प्रदान गर्छ ।

उद्देश्य

यो मोड्यूल सिकेपछि प्रशिक्षार्थीहरू देहायका काम गर्न योग्य हुनेछन्

- व्यवसायसँग सम्बन्धित सामान्य गणितीय हिसाब गर्न ।
- यो व्यवसायसँग सम्बन्धित खतराको परिचित हुन ।
- व्यवसाय स्वास्थ्य र सुरक्षाको लागि रोकथामको उपाय गर्न ।
- प्राथमिक चिकित्सा संचालन गर्न ।
- एच आइ भि/एड्सको रोकथामको उपाय गर्न ।
- अरुसँग व्यावसायिक कुराकानी/संचार गर्न ।
- सानो व्यवसाय व्यवस्थापन सम्बन्धी सीप प्रयोग गर्न ।

सब मोड्यूलहरू

- प्रयोगात्मक गणित
- व्यावसायिक स्वास्थ्य र सुरक्षा
- प्राथमिक चिकित्सा
- एच आइ भि/एड्स
- व्यावसायिक कुराकानी/संचार
- उच्चमशीलता विकास

सब मोड्युल:१: प्रयोगात्मक गणित

सैद्धान्तिक(४घण्टा)+प्रयोगात्मक (१६घण्टा)= जम्मा समय(२०घण्टा)					
			प्रस्तावित घण्टा		
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१	व्यवसाय सुहाउँदो साधारण जोड गर ।	जोड <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा साधारण गणना व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
२	व्यवसाय सुहाउँदो साधारण घटाउ गर	घटाउ <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा साधारण गणना व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
३	व्यवसाय सुहाउँदो साधारण गुणन गर	<ul style="list-style-type: none"> व्यवसायमा उपयोगिता गुणा <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा साधारण गणना व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
४	व्यवसाय सुहाउँदो साधारण भाग गर	भाग <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा साधारण गणना व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
५	नाप लेऊ	नाप <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
६	नापको इकाइको परिवर्तन गर	नापको एकाइ <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा नापको एकाइ एकाइ परिवर्तन व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
७	नापको तापक्रमको एकाइ परिवर्तन गर	तापक्रमको नापको इकाइ परिवर्तन <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा एकाइ एकाइ परिवर्तन 	०.२	०.८	१

		<ul style="list-style-type: none"> व्यावसायिक उपयोगिता 			
८	क्षेत्रफल निकाल	क्षेत्रफल: <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा सूत्र गणना व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
९	आयतन निकाल	आयतन <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा सूत्र गणना व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
१०	तौलको हिसाब गर	तौल: <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा सूत्र गणना व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
११	प्रतिशत निकाल	प्रतिशत: <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा सूत्र गणना व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
१२	अनुपात र समानुपात निकाल	अनुपात र समानुपात: <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा सूत्र गणना व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
१३	पाइथागोरस सूत्रको लगाएर हिसाब गर	पाइथागोरस सूत्र <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा सूत्र गणना व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
१४	ऐकिक नियमको हिसाब गर	ऐकिक नियम <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा सूत्र गणना व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
१५	साधारण ब्याजको निकाल	साधारण ब्याज	०.२	०.८	१

		<ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • सूत्र • गणना • व्यावसायिक उपयोगिता 			
१६	एकाइ मूल्य निकाल	एकाइ मूल्य <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • सूत्र • गणना • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
१७	प्रति एकाइको आय निकाल	प्रति एकाइ आय <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • सूत्र • गणना • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
१८	नाफा नोक्सान निकाल	नाफा नोक्सान <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • सूत्र • गणना • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
१९	बिल बनाउ	बिल बनाउने <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • गणना • फर्म्याट • प्रक्रिया • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
२०	साधारण बासलात (ब्याल्यान्स सिट) तयार गर	ब्यालेन्स सिट <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • फर्म्याट • प्रक्रिया • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
	जम्मा		४	१६	२०

सब मोड्युल: २: व्यवसायिक स्वास्थ्य र सुरक्षा

वर्णन					
यस मोड्यूलले व्यवसाय संचालन गर्दा हुनसक्ने स्वास्थ्यको खराबी वा व्यवसाय संचालन गर्दा हुने रोगका बारेमा जानकारी दिँदै यस्ता खराबी हुन नदिन अपनाउनु पर्ने सुरक्षा सम्बन्धी ज्ञान र सीप प्रदान गर्छ ।					
उद्देश्य					
यस मोड्यूलको अन्तमा प्रशिक्षार्थीहरू देहायका काम गर्न योग्य हुनेछन्					
<ul style="list-style-type: none"> ● यो व्यवसाय सम्बन्धित स्वास्थ्य सम्बन्धी खतरासँग परिचित हुन । ● व्यवसाय संचालन गर्दा हुने स्वास्थ्य सम्बन्धी खराबी र रोगमा सावधान रहन र यसको र सुरक्षाको उपाय प्रयोग गर्न । 					
निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।					
सै (२घण्टा)+प्र.(८घण्टा)= जम्मा समय (१०घण्टा)			प्रस्तावित (घण्टा)		
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१	दुर्घटनाबाट हुने खतरासँग परिचित होऊ ।	दुर्घटनाबाट हुने खतरा: <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● असरहरू ● जोखिम व्यवस्थित गर्ने प्रक्रिया ● सुरक्षा र सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	०.८	१
२	भैतिक जोखिमसँग परिचित होऊ	भैतिक जोखिम: <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● असरहरू ● जोखिम व्यवस्थित गर्ने प्रक्रिया ● सुरक्षा र सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	०.८	१
३	रासायनिक जोखिमसँग परिचित होऊ	रासायनिक जोखिम: <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● असरहरू ● जोखिम व्यवस्थित गर्ने प्रक्रिया ● सुरक्षा र सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	०.८	१
४	जैविक जोखिमसँग परिचित होऊ	जैविक जोखिम: <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● असरहरू ● जोखिम व्यवस्थित गर्ने प्रक्रिया ● सुरक्षा र सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	०.८	१
५	इर्गोनोमिक्/मनोवैज्ञानिक/संस्थागत कारणसँग परिचित होऊ ।	इर्गोनोमिक्/मनोवैज्ञानिक/संस्थागत कारण: <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● कारण 	०.२	०.८	१

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ इगोनोमिक् ▪ मनोवैज्ञानिक ▪ संस्थागत <ul style="list-style-type: none"> • असरहरू • जोखिम व्यवस्थित गर्ने प्रक्रिया • उत्पन्नगर्ने खतरा • नियन्त्रण कार्यविधि । • सुरक्षा र सावधानी • अभिलेख राख्ने तरिका 			
	उप जम्मा		१	४	४
व्यवसाय स्वास्थ्य र सुरक्षाको लागि रोकथामको उपाय अपनाऊ ।					
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१	सुरक्षित पहिरन लगाऊ ।	सुरक्षित पहिरन <ul style="list-style-type: none"> • पहिचान । • आवश्यकता । • महत्व • लगाउने तरिका । • सुरक्षा र सावधानी 	०.२	०.५	०.७
२	काम गर्नु अघि अघि साधन कार्यस्थल ठाँउको निरीक्षण गर ।	कार्यस्थल निरीक्षण <ul style="list-style-type: none"> • धारणा । • आवश्यकता • महत्व • सिद्धान्त • कार्यविधि । • सुरक्षा र सावधानी • अभिलेख राख्ने । 	०.२	०.५	०.७
३	प्रयोग गर्न अघि साधन औजार/सामान/ उपकरण निरीक्षण गर ।	औजार/सामान/ उपकरणको निरीक्षण <ul style="list-style-type: none"> • धारणा । • आवश्यकता • महत्व • सिद्धान्त • कार्यविधि । • सुरक्षा र सावधानी • अभिलेख राख्ने । 	०.१	०.५	०.६
४	दुर्घटनाबाट हुने खतराबाट बच् ।	दुर्घटनाबाट हुने खतराको रोकथाम <ul style="list-style-type: none"> • धारणा । • आवश्यकता • महत्व • कार्यविधि । • सुरक्षा र सावधानी • अभिलेख राख्ने । 	०.१	०.५	०.६
५	हुनसक्ने भौतिक खतराबाट बच् ।	शारीरिक खतराको रोकथाम <ul style="list-style-type: none"> • धारणा । • आवश्यकता 	०.१	०.५	०.६

		<ul style="list-style-type: none"> ● महत्व ● कार्यविधि । ● सुरक्षा र सावधानी ● अभिलेख राख्ने । 			
६	हुनसक्ने रासायनिक खतराबाट बच् ।	रासायनिक खतराको रोकथाम <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा । ● आवश्यकता ● महत्व ● कार्यविधि । ● सुरक्षा र सावधानी ● अभिलेख राख्ने । 	०.१	०.५	०.६
७	हुनसक्ने जीववैज्ञानिक खतराबाट बच् ।	जीववैज्ञानिक खतराको रोकथाम <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा । ● आवश्यकता ● महत्व ● कार्यविधि । ● सुरक्षा र सावधानी ● अभिलेख राख्ने । 	०.१	०.५	०.६
८	खतरा उत्पन्न हुनसक्ने इर्गोनोमिक/मनोवैज्ञानिक/संस्थागत समस्याहरूबाट बच् ।	खतरा उत्पन्न हुनसक्ने इर्गोनोमिक/मनोवैज्ञानिक/ संस्थागत कारणहरू <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा । ● कारणहरू <ul style="list-style-type: none"> ● इर्गोनोमिक ● मनोवैज्ञानिक र ● संस्थागत ● समस्या/खतराबाट बच्ने उपायहरू । <ul style="list-style-type: none"> ● इर्गोनोमिक ● मनोवैज्ञानिक ● संस्थागत ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.५	०.६
	उप जम्मा		१	४	५
	जम्मा		२	८	१०

सब मोड्युल: ३: प्राथमिक उपचार

वर्णन					
यस मोड्यूलले व्यवसाय संचालनमा हुनसक्ने स्वास्थ्यसंग सम्बन्धित विभिन्न किसिमका खतरा वा दुर्घटनामा परेका व्यक्तिहरूलाई उपचारका लागि सुविधा सम्पन्न हस्पिटल वा औषधालयमा पुर्याउनु अधि गरिने प्राथमिक प्राथमिक उपचार सम्बन्धी ज्ञान र सीप प्रदान गर्छ ।					
उद्देश्य					
यस मोड्यूलको अन्तमा प्रशिक्षार्थीहरू देहायका कुरा संचालन गर्न योग्य हुनेछन्					
<ul style="list-style-type: none"> ● प्राथमिक उपचार गर्न । 					
निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।					
सैद्धान्तिक (१घण्टा)+ प्रयोगात्मक (४घण्टा)= जम्मा समय (५घण्टा)				समय (घण्टा)	
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१	सामान्य ड्रेसिङ्ग गर	ड्रेसिङ्ग <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● सामानहरू ● प्रक्रियाहरू ● सुरक्षा र सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.४	०.५
२	सामान्य पट्टी बाँध्न ।	सामान्य पट्टी <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● बाँध्ने प्रक्रिया ● सुरक्षा र सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.४	०.५
३	घाउको प्राथमिक उपचार गर ।	घाउको प्राथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● प्रक्रिया ● सुरक्षा र सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.४	०.५
४	आगो/रसायनले पोलेको प्राथमिक उपचार गर ।	पोलेको प्राथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● प्रक्रिया ● सुरक्षा र सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.४	०.५

५	चोट/काटेकोको लागि प्राथमिक उपचार गर ।	घाऊ चोट/काटेको प्रथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • आवश्यकता • महत्व • प्रक्रिया • सुरक्षा र सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.४	०.५
६	हाड भाच्चेकोको लागि प्राथमिक उपचार गर ।	हाड भाच्चिएको प्राथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • आवश्यकता • प्रक्रियाहरू • सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.४	०.५
७	रक्तश्रावको प्राथमिक उपचार गर ।	रक्तश्रावको प्राथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • आवश्यकता • प्रक्रियाहरू • सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.४	०.५
८	किराको टोकाइको प्राथमिक उपचार गर ।	किराको टोकाइको प्राथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • आवश्यकता • प्रक्रियाहरू • सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.०५	०.२०	०.२५
९	जनवारको टोकाइको प्राथमिक उपचार गर ।	जनवारको टोकाइको प्राथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • आवश्यकता • प्रक्रियाहरू • सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.०५	०.२०	०.२५
१०	चिसोले शरीरमा पारेको चोटको प्राथमिक उपचार गर ।	तुषारोले खाएकोको प्राथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • आवश्यकता • प्रक्रियाहरू • सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.०५	०.२०	०.२५
११	सामान्य बिसु खाएको प्राथमिक	बीषपानको प्राथमिक उपचार	०.०५	०.२०	०.२५

	उपचार गर ।	<ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● प्रक्रियाहरू ● सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
१२	इलेक्ट्रिकल भट्काको लागि प्राथमिक उपचार गर ।	विद्युतीय भट्काको प्राथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● प्रक्रियाहरू ● सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.०५	०.२०	०.२५
१३	निस्सासिन्/डुब्नुको लागि प्राथमिक उपचार गर ।	निस्सासिएको/डुब्नुको प्राथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● प्रक्रियाहरू ● सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.०५	०.२०	०.२५
	जम्मा:		१	४	५

सब मोड्युल: ४: एच आइ भि/एडस

वर्णन					
यस्ले एच आइ भि/एडससँग सम्बन्धित रोकथाम गर्ने सुरक्षित उपाय साथै त्यस्को व्यवस्था सम्बन्धी ज्ञान र सीप प्रदान गर्छ ।					
उद्देश्य					
यस मोड्यूलको अन्तमा प्रशिक्षार्थीहरू देहायका काम गर्न योग्य हुनेछन्					
<ul style="list-style-type: none"> ● एच आइ भि/एडसको धारणा अवस्था बुझाउनु । ● एच आइ भि/एडसको लागि रोकथामको उपाय गर्न । 					
निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।					
सैद्धान्तिक (१घण्टा)+ प्रयोगात्मक (४घण्टा)= जम्मा समय (५घण्टा)			प्रस्तावित (घण्टा)		
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१	१ एच आइ भि/एडसको लक्षण बताऊ	एच आइ भि <ul style="list-style-type: none"> ● परिभाषा ● लक्षण र संकेत ● सन्ने कारणहरू ● चरणहरू ● एच आइ भि/एडसको हालको अवस्था ।(राष्ट्रिय, अन्तरराष्ट्रिय) एडस: <ul style="list-style-type: none"> ● परिभाषा ● लक्षण र संकेत ● सन्ने कारणहरू ● चरणहरू ● एच आइ भि/एडसको हालको अवस्था ।(राष्ट्रिय, अन्तरराष्ट्रिय) ● एच.आइ.भी/एडस बीचका फरकहरू 	०.५	२	२.५
२	एच आइ भि/एडसको रोकथामको लागि सुरक्षित उपाय अपनाऊ	एच आइ भि.को रोकथाम <ul style="list-style-type: none"> ● सुरक्षित सम्भोग । ● सुरक्षित सम्भोग निश्चित गर । <ul style="list-style-type: none"> ■ जीवनमा एक साथी वाहेक अरुसँगको सम्भोगमा कन्डमको प्रयोग । ■ एच आइ भि संक्रमित व्यक्तिको सिरिन्ज, निडल र छाला छेडेको औजारको प्रयोगमा होशियारी ■ दाँत माफ्ने ब्रस, रेजर ब्लेड जस्ता रगत दूषित हुने सामानको प्रयोगमा होशियारी । ■ रगत लागेको लुगाको प्रयोगमा होशियारी । ■ सकारात्मक स्वास्थ्य व्यवहार अपनाउने प्रक्रिया । ■ एच आइ भि भए नभएको जाँचन रगत जाँचनुपर्ने कारण । एडसको रोकथाम <ul style="list-style-type: none"> ■ सुरक्षित सम्भोग । 	०.५	२	२.५

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ सुरक्षित सम्भोग निश्चित गर । ▪ जीवनमा एक साथी वाहेक अरुसँगको सम्भोगमा कन्डमको प्रयोग । ▪ एच आइ भि संक्रमित व्यक्तिको सिरिन्ज, निडल र छाला छेडेको औजारको प्रयोगमा होशियारी ▪ दाँत माफ्ने ब्रस, रेजर ब्लेड जस्ता रगत दूषित हुने सामानको प्रयोगमा होशियारी । ▪ रगत लागेको लुगाको प्रयोगमा होशियारी । ▪ सकारात्मक स्वास्थ्य व्यवहार अपनाउने प्रक्रिया । ▪ एडस भए नभएको जाँचन रगत जाँचनुपर्ने कारण । 			
	जम्मा:		१	४	५

सब मोड्युल: ५: संचार

वर्णन

यस्ले व्यवसायसँग सम्बन्धित संचार सम्बन्धी ज्ञान र सीप प्रदान गर्छ । प्रत्येक निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।

उद्देश्य:

यस मोड्यूलको अन्तमा प्रशिक्षार्थीहरू देहायका काम गर्न योग्य हुनेछन्

- टेलिफोनमा वार्ता गर्न ।
- फाक्स चलाउन ।
- मेल चलाउन ।
- चिठी लेख्न ।
- मेमोज् टिप्स् नोटस् लेख्न ।
- भित्रि संचार गर्न ।
- बाहिरि संचार गर्न ।
- मौखिक संचार गर्न ।
- लिखित संचार गर्न ।
- दान दिने व्यक्तिसँग कुरा गर । पैसा दिने संस्थसँग कुरा गर्न ।
- सञ्चार माध्यमसँग संपर्क गर ।
- सूचना प्रचार गर्न ।
- नोकरीको आवेदन लेख्न ।
- सारांश तयार गर्न ।
- आफू भन्दा ठूलो व्यक्तिसँग कुरा गर्न ।
- आफू भन्दा सानो व्यक्तिसँग कुरा गर्न ।
- ग्राहकसँग सौदा गर्न ।
- औजार, सामानहरू र उपकरण माग गर्न /किन्न
- विदाको फर्म भर्न ।

निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।

सैद्धान्तिक (२घण्टा)+प्रयोगात्मक (८घण्टा)=जम्मा समय (१०घण्टा)			प्रस्तावित समय (घण्टा)		
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१	टेलिफोनमा कुरा गर ।	टेलिफोनमा कुरा <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता ● महत्व । ● सिद्धान्त ● कार्यविधि । <ul style="list-style-type: none"> ☐ अभिनन्दन ☐ वार्तालाप ☐ विदाई ● खबर टिप्ने काम ● खबर दिने काम ● स्याहार संभार । ● सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । 	०.१	०.४	०.५

२	फ्याक्स मेसिन संचालन गर ।	फाक्स <ul style="list-style-type: none"> • धारणा, • आवश्यकता • महत्व । • सिद्धान्त • कार्यविधि • स्याहार संभार । • सुरक्षा/सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । 	०.१	०.४	०.५
३	दर्ता चलानी गर ।	दर्ता <ul style="list-style-type: none"> • धारणा, • आवश्यकता • महत्व । • सिद्धान्त • कार्यविधि • सुरक्षा/सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । चलानी <ul style="list-style-type: none"> • धारणा, • आवश्यकता • महत्व । • सिद्धान्त • कार्यविधि • सुरक्षा/सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । 	०.१	०.४	०.५
४	चिठी लेख ।	चिठी । <ul style="list-style-type: none"> • धारणा, • आवश्यकता • महत्व । • प्रकार । • अंग वा भागहरू । • ढाँचा । • चिठी लेखन । • सुरक्षा/सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । 	०.१	०.४	०.५
५	मेमोज्/टिप्स/नोटस् /नोटिस् लेख ।	मेमोज्/टिप्स/नोटस् नोटिस् लेखन । <ul style="list-style-type: none"> • धारणा, • आवश्यकता • महत्व । • मेमोज्/टिप्स/नोटस्/नोटिस्को अंगको भाग । • मेमोज्/ टिप्स/नोटस्/नोटिस् को ढाँचा । • मेमोज्/ टिप्स/नोटस्/नोटिस् लेखन । • सुरक्षा/सावधानीहरू 	०.१	०.४	०.५

		<ul style="list-style-type: none"> ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । 			
६	सामान्य प्रतिवेदन तयार गर ।	प्रतिवेदन <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता ● महत्व । ● भागहरू । ● प्रतिवेदनको ढाँचा । ● प्रतिवेदन लेखन । ● सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । 	०.१	०.४	०.५
७	सामान्य प्रस्ताव तयार गर ।	प्रस्ताव <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता ● महत्व । ● प्रस्तावको अंगको भाग । ● प्रस्तावको ढाँचा । ● प्रस्ताव लेखन । ● सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । 	०.१	०.४	०.५
८	भित्री/बाहिरी संचार गर ।	भित्री/बाहिरी संचार <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता ● महत्व । ● सिद्धान्त, ● कार्यविधि ● आवेदन । ● भित्रीरसंचार ● बाहिरी संचार ● सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । 	०.१	०.४	०.५
९	सिधा/तेस्रो संचार गर ।	ठाडो/तेस्रो संचार <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता ● महत्व । ● सिद्धान्त, ● कार्यविधि ● ठाडो संचार ● तेस्रो संचार ● सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । 	०.१	०.४	०.५
१०	मौखिक/लिखित संचार गर ।	मौखिक/लिखित संचार <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता ● महत्व । 	०.१	०.४	०.५

		<ul style="list-style-type: none"> ● सिद्धान्त, ● कार्यविधि ● मौखिक ● लिखित संचार ● अनाउनुपने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । 			
११	आर्थिक कारोबार गर्ने संस्थासँग संचार गर ।	आर्थिक संस्थासँग संचार <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता ● महत्व । ● सिद्धान्त, ● कार्यविधि ● आवेदन प्रक्रिया ● ऋण लिने तिर्ने संबन्धी कुराकानी ● सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । 	०.१	०.४	०.५
१२	सञ्चार माध्यमसंग संचार गर	सञ्चार माध्यमसंग संचार <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता ● महत्व । ● सिद्धान्त, ● कार्यविधि ● सञ्चार माध्यमसंगका संचार ● सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । 	०.१	०.४	०.५
१३	सूचना (जानकारी) प्रचार/प्रशार गर ।	सूचना प्रचार/प्रशार <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता ● महत्व । ● सिद्धान्त, ● कार्यविधि ● आवेदन । ● सूचना प्रचार ● सूचना प्रशार ● सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । 	०.१	०.४	०.५
१४	नोकरीको आवेदन लेख ।	नोकरीको आवेदन <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता ● महत्व । ● नोकरीको आवेदनको अंगहरू । ● नोकरीको आवेदनको ढाँचा । ● नोकरीको आवेदन लेख्दै । ● सुरक्षा/सावधानीहरू 	०.१	०.४	०.५

		<ul style="list-style-type: none"> ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । 			
१५	Prepare resume व्यक्तिगत विवरण तयार गर ।	व्यक्तिगत विवरण <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता ● महत्व । ● भागहरू । ● ढाँचा । ● लेखन । ● सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । 	०.१	०.४	०.५
१६	आफू भन्दा माथिल्लो ओहदाका पदाधिकारीसँग संचार गर ।	उच्च पदाधिकारीसँग कुराकानी <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता ● महत्व । ● सिद्धान्त, ● कार्यविधि ● कुराकानी प्रक्रिया ● सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । 	०.१	०.४	०.५
१७	आफू भन्दा तलका कर्मचारीसँग संचार गर ।	सहयोगी कर्मचारीसँग कुराकानी <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता ● महत्व । ● सिद्धान्त, ● कार्यविधि ● कुराकानी प्रक्रिया ● सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । 	०.१	०.४	०.५
१८	ग्राहक/स्टेक होल्डरसँग संचार गर ।	ग्राहक/स्टेकहोल्डरसँग कुराकानी (संचार) <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता ● महत्व । ● सिद्धान्त, ● कार्यविधि ● कुराकानी वा संचार ● सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । 	०.१	०.४	०.५
१९	औजार, सामानहरू र उपकरण अनुरोध गर/किन ।	औजार, सामानहरू र उपकरणको माग/खरीद <ul style="list-style-type: none"> ● धारणा, ● आवश्यकता ● महत्व । ● सिद्धान्त, ● औजार, सामानहरू र उपकरणको मागको कार्यविधि 	०.१	०.४	०.५

		<ul style="list-style-type: none"> • औजार, सामानहरू र उपकरणको खरीदको कार्यविधि • सुरक्षा/सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । 			
२०	विदाको फर्म भर ।	<u>विदाको निवेदन</u> <ul style="list-style-type: none"> • धारणा, • आवश्यकता • महत्व । • सिद्धान्त, • फाराम • विदाको निवेदन फाराम भर्ने तरिका • विदा स्वीकृतिको प्रक्रिया • सुरक्षा/सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । 	०.१	०.४	०.५
		जम्मा	२	८	१०

सब मोड्युल : ट : उद्यमशीलता विकास

Entrepreneurship Development

Total: 40 hrs

Theory: 18 hrs

Practical: 22 hrs

Course description

This course is designed to impart the knowledge and skills necessary for micro enterprise or a business unit of self-employment startup. The entire course intends to introduce enterprise, finding suitable business ideas and developing business idea to formulation of business plan.

Course objectives

After completion of this course, students will be able to:

1. Understand concept of enterprise and self-employment
2. Explore suitable business idea matching to self
3. Learn to prepare business plan
4. Learn to keep preliminary business record

S.No.	Task statements	Related technical knowledge	Time (hrs)		
			T	P	Tot.
1.	State the concept of business/enterprises	<ul style="list-style-type: none"> • Introduction to business/enterprise • Classification of business/enterprises • Overview of MSMEs(Micro, Small and Medium Enterprises) in Nepal • Cost & Benefits of self-employment/salaried job	4		4
2.	Grow entrepreneurial attitudes	<ul style="list-style-type: none"> • Wheel of success • Risk taking attitude	3		3
3.	Generate viable business ideas	<ul style="list-style-type: none"> • Business idea generation • Evaluation of business ideas	1	2	3
S.No.	Task statements	Related technical knowledge	Time (hrs)		

4.	Prepare business plan	<ul style="list-style-type: none"> • Concept of market and marketing • Description of product or service • Selection of business location • Estimation of market share • Promotional measures • Required fixed assets and cost • Required raw materials and costs • Operation process flow • Required human resource and cost • Office overhead and utilities • Working capital estimation and calculation of total finance required • Product costing and pricing • Cost benefit analysis (BEP, ROI) • Information collection method and guidelines • Individual business plan preparation and presentation 	9	18	27
5.	Prepare basic business records	<ul style="list-style-type: none"> • Day book • Payable & receivable account 	1	2	3
Total:			18	22	40

Textbook:

क) प्रशिक्षकहरुका लागि निर्मित निर्देशिका तथा प्रशिक्षण सामग्री, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम

परिषद्, २०६९

ख) प्रशिक्षार्थीहरुका लागि निर्मित पाठ्यसामग्री तथा कार्यपुस्तिका, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम

परिषद् (अप्रकाशित), २०६९

Reference book:

Entrepreneur's Handbook, Technonet Asia, 1981

General Quality Indicators

Input Level

SN	Criteria	Objectively verifiable indicator (OVI)	Means of verification (MOV)
1	Mechanisms to identify training needs in the labour market:	<ul style="list-style-type: none"> • Training Needs Assessment /Rapid Market Appraisal (or other appropriate method) is following standard methodology and depicts demand for skilled workers and their training needs at local level is conducted at least once per year. 	TNA or RMA report
		<ul style="list-style-type: none"> • T&E regularly meets Chambers of Commerces, representatives of local businesses and bigger industries as well as actively participates in local employment and training review events. 	No. of meetings, list of participants and minutes of the meetings.
2	Schemes used to promote better access to VST:	<ul style="list-style-type: none"> • Training announcements are disseminated widely through different media (e.g., Local FM, posters, local community organization etc.) 	Frequency and content of information broadcasted in media and through other channels
		<ul style="list-style-type: none"> • Trainees are selected as per the trainee selection guideline of the programme. 	List of selected trainees (incl. detailed information on their eligibility as per the selection criteria).
3	Availability of training curriculum and manual:	<ul style="list-style-type: none"> • Curriculum standardised by CTEVT is accessible to the instructors. 	Training event monitoring report
		<ul style="list-style-type: none"> • Training manuals/materials are developed based on the CTEVT standard curriculum and are of relevance for the labour market. 	Training manuals/materials.
4	Selection of		

	Instructors:	<ul style="list-style-type: none"> • At least two 	Profile of instructors. Training event monitoring report
		<ul style="list-style-type: none"> • At least one of the two instructors has minimum TSLC with one year work experience or skill test level 2 pass with three years work experience 	Profile of all instructors
		<ul style="list-style-type: none"> • At least one of the two instructors successfully completed at least five day's customized TOT for level 1 and at least four days for elementary level conducted by a nationally recognised institute (such as TITI) 	Profile of all instructors
		<ul style="list-style-type: none"> • All instructors are oriented before training start on the overall programme as well as the use of the curriculum and manual(s). 	Pre training orientation report
5	Training Cycle Management:	<ul style="list-style-type: none"> • Timely preparation of training calender (start and end date of training, OJT placement plan, skill testing date, job placement plan and post-training support plan) 	Training calendar

Process Level

SN	Criteria	Objectively verifiable indicator (OVI)	Means of verification (MOV)
1.	Trainees' participation:	<ul style="list-style-type: none"> • Trainees are with regards to gender, caste, ethnicity, education level and geographical origin from the eligible target group. 	Database of trainees
		<ul style="list-style-type: none"> • Maximum 20 per group 	Database of trainees. Training event monitoring report

		<ul style="list-style-type: none"> Throughout the training at least 80% of the trainees are attending. 	<p>Trainee attendance sheet. Training event monitoring report</p>
2	Involvement of Instructors:	<ul style="list-style-type: none"> The trainee vs instructors ratio is during theoretical training maximum 20:1 and during practical training maximum 10:1. 	<p>Training event monitoring report. Training session plan</p>
3.	Physical Facilities	<ul style="list-style-type: none"> Adequate facilities as specified in the training programme document and fact sheet. At least two clean toilets separate for male and female with running water and soap. 	<p>Training event monitoring report</p>
		<ul style="list-style-type: none"> All tools and equipment have appropriate safety measures. Safety related information and checklist posted at the lab/ workshop. Trainers and trainees are instructed about health and safety measures. First aid box continuously replenished, clearly marked and accessible in the workshop. Trainers are instructed on how to provide first aid. 	<p>Training event monitoring report. Training session plan.</p>
4	Provisions for practical training	<ul style="list-style-type: none"> Ratio of theoretical and practical classes is 20:80 	<p>Training event monitoring report. Training session plan.</p>
		<ul style="list-style-type: none"> Each trainee practices all tasks on the respective equipment and/ or with the tools specified in the sector and occupation-wise quality standards. 	<p>Training event monitoring report. Training session plan.</p>
		<ul style="list-style-type: none"> Each trainee participates in OJT, industrial practice, exposure visits etc. as defined in the standard curriculum. 	<p>Training event monitoring report. List of OJT placement, industrial practice, exposure visits.</p>
5	Provisions for		

	soft and business skills training	<ul style="list-style-type: none"> • Trainees have access to training on labour rights, HIV/AIDS & reproductive health, business skills training, life skills training and overseas orientation as per their needs 	Training event monitoring report. Training session plan.
6	Instructional Plan and Implementation:	<ul style="list-style-type: none"> • Training is implemented in accordance with the training calender. 	Training event monitoring report. Training calender.
		<ul style="list-style-type: none"> • Lesson plan is developed based on curriculum and training calender. Log book maintained. 	Training event monitoring report
		<ul style="list-style-type: none"> • Training follows the curriculum standardised by CTEVT and the respective manuals are used in the classroom by the instructor and trainees. 	Training session plan, Training event monitoring report
7	Provision of placement and counseling support:	<ul style="list-style-type: none"> • Placement and counselling support in place with adequate staffing 	Monitoring report
		<ul style="list-style-type: none"> • Experts from employers invited to trainee selection training and skill test. Employers provide OJT opportunities. Graduates are employed immediately after training. 	Monitoring report, Employment & Income verification report
		<ul style="list-style-type: none"> • Graduates are linked to financial institutions for access to loan/ seed money for enterprise development 	Monitoring report, MOU between training provider and financial institution(s)

Output Level

SN	Criteria	Objectively verifiable indicator (OVI)	Means of verification (MOV)
1	Completion rate of training:	<ul style="list-style-type: none"> • Not more than 10% drop-outs among trainees 	Trainee database
2	Skills testing	<ul style="list-style-type: none"> • At least 90% of the trainees attend the skills test. 	NSTB skills test results

		<ul style="list-style-type: none"> At least 80% of the trainees pass the skills test. 	NSTB skills test results
--	--	--	--------------------------

Outcome Level

SN	Criteria	Objectively verifiable indicator (OVI)	Means of verification (MOV)
1	Placement rate of graduates	<ul style="list-style-type: none"> From each training event at least 60% of the graduates are employed. 	Income verification report/ Tracer study report
		<ul style="list-style-type: none"> Employed graduates earn at least the specified minimum income (if specified). 	Income verification report/ Tracer study report
2	Utilization of acquired skills at the workplace:	<ul style="list-style-type: none"> 90% of the employed graduates are in employment related to the occupational training. 	Income verification report/ Tracer study report
		<ul style="list-style-type: none"> At least 80% of the graduates and 70% of the employers are satisfied with the skills acquired in the training. 	Tracer study report. Employers survey